

Universitäts- und Landesbibliothek
Sachsen-Anhalt
Magdeburg

Richters

H.W. 130

~~133~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

134

SIGNAT. CLISCCCXIII.

rk

VOLF ABRAHÁMNAK

és

ROGALLEN FRIDRIKNEK

Prussiai Consistorialis Tanatsbéli személyeknek

ATYAFISÁGOS
SERKENTÉSEK

melly

az ujonnan rendeltetett Tanítóknak
adattatott,

mostan penig

a' Magyar Sionnak űr-állóinak é-
brefztésekre két az Isten országának
elől mozdításában vékon tehet-
ségek szűrént fáradozó

Atyafiaktól

magyar nyelvre fordittatott.

Jénában 1736. Esztendőben.

H. W. 130.
Bibliothek
d. UNGARISCHEN INSTITUTS
an der Univ Berlin

Tselcket. XX. 28.

*Vifelhetek gondott magatokrol
és az egész nyájrol, mellyben a'
szent Lélek titeket vigyázokka
tett, az Isten Anya szent egy
házának legeltetésére, mellyet
talajdon verevel keresett.*

Ung VIII A 134

*Tiszteletes és Tudos Ferfiak,
Az Ur Jესusban Szerelmes Atyámszai.*

A Maz mennyei látásokrol irott ti-
kos könyvben, mellyben az
Isten Lelke szent János által, mind
azokat a' változásokat, mellyeket
az Anyaszentegyház a' Krisztus men-
nyben meneteletől fogva mind e' vi-
lágnak végezeteiglen által menendő
vólt, bizonyos más világossab szent
írásbéli mondásokból meg magyará-
zandó példák által, le írta, fő emlé-
kezetet érdemlenek amaz hét jeles
ígéretnek, mellyek a' 2. és 3. részben ta-
láltatnak. A' tudos, és gyakorolta-
totjab elméjű embereknek hagyom
a' verekedést, ha az emlétett helyen
meg jegyzett Gyülekezetek az Anya-
szentegyháznak hét Periodussait vagy

jelessebb változást példázáké, és amaz hét Gyülekezeteknek virtussai, és fogyatkozási az Anyafzentegyháznak külömbféle idejében fel találkoznaké, a' mint némelljek állitják, mint Camp. Vitringa in Anakrisi, elég légyen az most hogy mindenik igéretnek amaz fontos bé fejezése: *a' kinek vagyon füle az hallásra, hallja,* nyilván mutatja, hogy azok az igéretnek közönségessek. cf. Callovium ad Apoc. 21. Melljekről-is ugyan hogy közönséges épületre kevés beszéddel a' menyiben ezen elő járó beszéd engedi, irjak, kiki azokat olvasván észre veheti, hogy a' Kristus, a' kitől ezek származtanak, mindenikben 1) valamit kíván, 2) valamit ígér. I. Kívánja a' győzödelmet c. 2.7. *a' győzödelmesnek enni adok s.a.t.* A' hol győzödelmennek kell lenni, ott kell lenni bizonyos ellenségeknek, kik ellen bizonyos fegyverrel

rel

rel mind addig kell hartzolni, mig végtére a' győzödelem következik.

Az ellenségek, melljek ellen kinek kinek, főképen a' Gyülekezet Angyalának, vagy az egy házi szölgának kell hartzolni, a' Sátán, e' világ, és a' meg veszett test, és vér. A' Sátán a' két utólsónak vezére, az hivekre majd mint egy odító O-rofzlány, majd mint egy tekervényes kigyó mégyen, az az; azokat majd rettentő fenyegetésekkel, majd tsalárd, és a' testnek kedves igérekkel el akarja tsalni. Ezzel tartanak a' hitetlenségnek fiai kikben e' világnak Ura tselekeszik. Végtére a' mi romlott testünk és vérünk, vagy a' mi bennünk lakozó bün, melly legveszedelmesebb ellenség, mivel azt a' mi kebelünkben hordozzuk, és az a' Sátánnal, és annak tagjaival igen egyet ért. Ezen három fő ellenségnek táborában pedig

vannak még máfok számassan. 1) a' Nicolaitaknak hitetések, kik a' szabadságnak színe alatt minden bujalkodásra, fesletségre vezették az embereket *ŷ. 6.* melly méreg az indifferentismusnak neve alatt most is sokaknak szíveket bántja. 2) az első szeretnek meghűlése vagy elhagyása *ŷ. 4.* A' Smirnai Gyűlekezetnek példája szerént. 3) az ellenségtől, szegénységtől, és káromláftól való félelem *ŷ. 10.* melljből 4) következhetett az hűségben, vagy hitben való meg-tántorodás. Mellyre nézve *JESUS* kiáltja: *Légy bű mind halálig.* A Pergami Gyűlekezetnek példája szerént. 5) a' túrhetetlenség az űldözések közöt. 6) a' kényesség, és testi kedveskedés *ŷ. 14.* A' Thyatiriabeli Gyűlekezetnek példája szerént 7) a' Lelki paráznoság, a' fetétségnek a' világossággal, az Istennek a' világgal való őszve szerkeztetése *ŷ. 20.*

Mat.

Mat. 6. 1. Cor. 6. 8) a' tanítóknak az ő tisztekben való lágyságok, melly meg tertzett a' fardiai Gyülekezetben Jel. 3. 1. 2. 9) a' Lelki lágyság, vagy reftség *ſ.* 15. 16. Ezen, és ezekhez hasonló hatalmas ellenségek ellen már fegyver kívántatik, de nem testi, hanem lelki, melly ugyan a' világnak szemei előtt tsekélj, mint a' Dávidnak paritjája, és pafztori botja a' kevély Goliát előtt, *de Isten ereje által erős a' nagy erősségeknek le rontatásásokra* 1. Cor. 10. *ſ.* 5. Ezen fegyvernek hét nemei számláltatnak elő Ef. 6. 13. 1) az igaz mondásnak öve az az: a' hűség. 2) a' JÉsus Kristus igazságának melly vasa. 3) a' kézség, vagy kéfz akarat, melly emelkedik a' békességnek, mellyet az Evangyeliom nyujt, ismérétiből. 4) az hitnek paissa. 5) az idvösségnek sisakja, vagy az idvösségnek reménysége. 6) az Isten igéje, 7) az imádság.

A 5

ság. Ezeket a' fegyvereket nem
 tsak ismérnünk; hanem azokkal él-
 nünk is kell, az az, a' minémő Lelki
 erőt az Isten nyujt, hiven arra kell
 fordétanunk, hogy rész szerént az
 Isten kegyelmében meg tartassunk,
 rész szerént az ellenségnek kárt te-
 hessünk. Innéd születetik a' győze-
 delem, hogy az ember az ellenség-
 nek minden gonosz szándékját sem-
 mive teszi, és ahoz a' tzelhoz jut,
 mellyet a' Lelki hartzban magában
 fel tett. Valamint pedig az ellenség
 szüntelen táborban fekszik, így az
 ellen szüntelen is kell hartzolnunk,
 úgy hogy diadalmaskodhassunk.
 Ime ezt kívánja a' Kriftus a' Lelki
 vitezektől, kiknek is hűségekért
 II. Valamit ígér.

1) A' győzedelmesnek enni adok
 az életnek fajáról, melly vagyon az
 Isten Paraditsomának közepette. Tzé-
 loz I. Mos. 2. §. 9. Tudni illik vól-

ta-

tanak két emlékezetre méltó fak a Paraditsomban. Az egyik nevezteték a' jónak, és gonofznak tudásának fájának, mellyen az Isten az embert meg akarta próbálni, ha a jóban meg akarnaé maradni. Ha már a' próbát megállotta volna, a' második t. i. az életnek fája arra szolgált volna, hogy annak gyümölséből éven, életét, és az éltető Lelket mind addig meg tartotta volna, mig az Istennek tetzenék őtet minden halál nélkül az örökkén valóságban, a' ditsőségnek nagyobb graditsára fel emelni. Ezen életnek fája által értettetik a' JEsus Kristus, mellytől minden élet származik Ján. 14. §. 26. ez fa rakva vagyon gyümölsőkkel, mellyek a' Kristusnak engedelmissége, mellytől függ a' meg igazulás Rom. §. 18. a' szent Lélek, ki az ujonnan való születésben az életet gerjeszti, és azt meg

A 6 tartja.

tartja, Ez áll az Isten Páraditso-
 mában, az örök életben. Luk. 4. v. 3.
 Jel. 5. v. 6. Erről már eszik az em-
 ber a' JESUS Kríztusban való hit által.
 Mert valamint a' testi étel által az
 eledel az ember táplálására fordéta-
 tik; így az hit, amaz eszközz, melly
 által a' Kríztusnak igazságában, és
 egyéb idvösséges javaiban részesül
 Jan. 6. v. 54. 56. Es ezt igéri az
 UR JESUS, hogy a' Nicolaitaknak,
 és egyéb testi jókat ígérőknek az ő
 testi gyönyörűségekétől, mellyek ál-
 tal a' Kríztustól el akarják az hiveket
 vonni, el idegenétse. Elég gyönyörűség
 van a' JESUSban, ha gyönyörűség kell.

2) *A' ki győzodelmes leszén, meg nem
 sértetek a' másadik haláltól Jel. 2. II.
 A' második halál a' bődögtaban kár-
 hózat. Ennek fundamentoma az em-
 bernek az Istentől ama' leg főeb jótól
 való el válása. E' miát leszén az el-
 mében pokolbéli fetétség. Az Isten-
 nek*

nek az elmében meg maradt ismérete szolgál csak a' kinnak öregbülésére. Az el kárhoztaknak akarajok kinoffan óhajtja a' vigasztalást, és meg léfzen rakva a' leg gyötrelemsebb indulatokkal, félelemmel, haraggal, inséggel, szomorusággal, ketségben való eséssel. Es a' Léleknek ezen gyötrelmével ószve lefznek kötve a' testnek leg élesebb fájdalmi. Már a' győzödelmes nem sértetik ettől, bátor ezen világon olljan vólt, mint a' meszárszékre rendeltettet Juh, mivel attól a' Kristus mi érettünk sértettetett. Mikor pedig a' Kristus ezt igéri supponálja a' bűnöknek bostánatját. A' bűn a' másadik halálnak fulankja. 1. Cor. 15. 56. a' hol pedig ez a' fulánk el-törött, ott annak nints hatalma. Nem csak nem sértetik pedig ettől, hanem részes is léfzen az örök életben.

3) *A' győzödelmesnek adok amaz el-*

A 7

rej-

rejtetett mannából, és adok annak fejér követeskét, es a követeskén új írott nevet, mellyet senki nem tud, hanem csak a ki azt el veszi. Jel. 2. 17. a) Igéri itt az el rejtett mannát; Tzéloz arra a Mannára, mellyel az Isten az Izraelt 40. Észttendeig táplálta, és mellyből az Isten parantsolatja fzerént egy vödörrel el rétetetett 2. Mos. 16. 5. 33. 34. Ez a Manna az UR JESUS. Jan. 6. 5. 48. 49. A Manna a levegő égben készttetett: a Kristus menyben rendeltett a mi váltságunkra: a Manná volt kitsiny; de szép fejér; a Kristusnak is nem volt tekentete, de ártatlansága, s. a. t. Ebből eszik az ember, mikor az Istennek barátságos fzerelmét, melly a JESUSban magát ki jelentette, kostolja hit által, és tapasztalja itt és jövendőben.

b) Igéri a fejér követeskét. A régi Görögök két féle alkalmatossággal szok-

szoktak követskével élni. Először az ítéletekben kiváltképen az Athenáfi Arcopagusban. Mert ha valamely személy bé vádoltatott, egy valaki a' Biráknak voxfokat, mellyek, fejér és fekete követskében állottak, két fazékba szedte őszve. Ha az Assessor akarta, hogy a' bé vádoltatott személy halálra ítéltessek, vetett fekete követskét, melly *óls követskének* nevezterett; ha pedig a' bé vádoltatott személyt az Assessor szabadon akarta bocsáttani, nyujtott, fejér követskét, *melly meg szabadéls követskének* mondattatott. Es ezek a' követskéek, a' mint számossák vagy kevesek vóltanak, az ember vagy meg ölettetett, vagy szabadon eresztetett. Ezen fellül éltének követskéekkel a' Görögök az ő vitezi, vagy küszködő játékjokban. Mert a' győzdelmesnek adatott egy fejér követske, mellyet az mutatván, nem tsak

tsak az jutalmat, melly a' győzedelmeknek rendeltetett, el nyerte; de egyfzér mind a' közönséges vendégségben bé botsáttatott.

Mikor már az UR Kriftus az ő győzedelmessének fejer követskét igér, az által értettetik a' JEsus Kriftusnak kegyelmes sententiája, melly által azokat, kik az ő nevét bátran, és hiven meg vallották, a' világot, és a' Sáránt meg győzték, a' Lelki, és testi ellenségnek vádolásitól absolválja, és azokat az Istennek minden boldogságában részelteti. Itt veszik az ő bűnöknek botsánatja felől a' bizonyyságot, a' szent Léleknek petsetjét, mint a' következendő örökségnek zálogát, és az ő tusakodások közöt az Istennek fok edességit kóstolják, a' másik világon pedig el nyerik az örökséget, és az Abrahammal, Isákkal, Jákóbbal le ülnek a' mennyországban. Melly elég vigasz-

gafztalást adhat e' világnak minden vádolási ellen.

c) *Igér új nevet.* Ismét tzeloz az emléter jatekokra, mellyekben a' győzedelmesek új névvel szoktak meg ajándékozttatni. Itt nem egyéb érttetik, hanem hogy az ember *Isten fiának* neveztetik. Új névnek mondatik, mivel az emberek a' győzedelem előtt, mikor meg mint a' bűnnek és Világnak rabjai, az őrdögnek köteleiben vóltanak, nem birtának; hanem minckutána hit által az őrdögöt, és e-világot meg győzték, nyerik ezt a' méltoságot, hogy azt mondjak nékiek: *az elő Isten fiai vagytok ti.* Hos. I. 10. Es. 62. 7. 2. c. 65. 7. 16. ez a' név irattatik, úgy hogy el ne törültessek. Ennek a' névnek ditsőségét pedig jelenti ezzel, hogy azt senki nem tudja; hanem tsak a' ki azt el veszi. Innénd ki rekeszitetnek a' világ fiai, kik

kik a' mint az Isten Lelkét nem vehetik, így az ő tulajdon tapasztalásokból, nem értik azt a' bizonyoságot, melyet a' fúságról a' Léleknek ad. Ellenben adattatik ez a' név azoknak a' győzödelmesekeknek, kiknél vagyon a' fúságnak Lelke, noha még ők is ennek a' fúságnak méltóságát egészen nem értik. I. Ján. 3. ✕. 7. Ez az ígéret ellenekben tetettetik ama' fok tsuf neveknek, mellyekkel a' világ a' Krisztus hiveit káromlotta. Korthodus in Pagana obtractatoro, L. I. c. 17. p. 707.

4) Ígéret találtatik Jel. 2. 26.-28.
 2) Ez adattatik annak, ki meg őrizi az ő tselekedetét. Az UR JESUS tselekedeti által értettetnek annak *sudománya, érdeme, és példája*, mellyek e' világnak hitetési ellen leg nagyob praeservativumok. Ezekre a' tselekedetekre immár szert tette nek ✕.19. de kíványa, hogy azt el ne veszejtsek kol.

kol. 2. 6. 7. és ugyan nem mint valami terhet; hanem a' győződelemnek fegető eszközeit. (b) az ígétet foglalja magában (1) a' pogányokon való hatalmat. A' Pogányok által érttetnek a' bálványozó népek, és a' pogány módra élő keresztyének. Ezenken volt hatalma a' krisztusnak az ő Isteni természeté szerént az öröktől fogva való születés, az ő emberi természeté szerént pedig a' személlj szerént való egyesülés által Jan. 17. 2. Dan. 7. 13. 14. Mat. 28. 18. Sólt. 2. 7. Valamint pedig a' Krisztus a' mit vett, azt nekünk vette, és kész-is adni, így ezt a' hatalmat is, hogy birja a' Pogányokat vas veszfzövel s. a. t. A' vas veszfzö az Istennek e-világ előtt nem szinte bősületes, de erős igéje. Ef. 11. 4. Ezzel meg győzetternek a' krisztusnak mind külső Jan. 18. 6. mind belső ellenségi, a' bűn, a' gonosz kívánság és szokás, úgy hogy azok soha fel nem kel-

kelhetnek, mint a' meg törött edény, ha az ember azokat az Isten igéje által meg üti. 2. az *bajnali tsillagot*. Ez az Ur Jéfus maga Jel. 22. 16. mert ő minden világofságnak eredete a' kegyelemnek, és a' ditsőségnak orszá-gában, melly az ő el-jövetelével az új Testamentomnak szép napját, az idvőfségnak, és kegyelemnek napját magával hozta. Ezzel pedig igéri az hiveknek magával, mint a' világofságnak fejével való szorosabb egyesü-léseket, és a' bőltseségnak, és ismeret-nek öregbedését, és az ebből szármo-zandó nagy örömet. Solt. 97. 2.

5. Igéret Jel. 3. 5. mellyben Jéfus igér (a) *fejér ruhákat*. Mivel a' fejér ruhák jelei vóltanak régenten kiváltképen való tisztefségnak p. o. melly a' győ-ződelmeseeknek szokott adattatni Jel. 7.9. örömnék Pred. 9. 9. Szentségnék, és tisztaságnak Jel. 19. 8. azért az igé-retnek értelme ez, hogy a' ki a' Lelki

tu-

tunyaságból, és halálból fel hagyta magát serkentetni, az mint győződelmes, meg fogy tiszteltetni; résztes léfzen ama' tiszta örömben, mind a' kegyelemnek, mind a' ditsőségnek országában, és mint Istennek Papja szent ékeségben az Isten Templomában előtte meg fog jelenni. (b) igéri, *hogy a' neve az életnek könyvéből el nem törli.* Az életnek könyve az Isten ismereti, és böltséfsége, holott ő mindeneket, kik a' természet szerént való, lelki, és örök életben részt vettének, vagy veendének, jól ismer. Valamint pedig az élet, így a' könyv is háromféle a' természet szerént való életnek könyve Solt.139.16. Job.14.9. a' Lelki életnek könyve Solt.69.29. az örök életnek könyve Fil.4.3. Jan.13.8. Itt a' Lelki életnek könyvéről vagyon a' szó. Ebbe be iratatik az ember (a) öröktől fogva, holott az Isten el végezte, hogy annak a' ki felől előre látta, hogy az ő hivatal-

taljának enged, és az által a' Jéſusban való hitre hagyja magát vezetetni, a' Lelki életet adja, és az ő fiai közibe számlálja. (b) ez időben pedig, mikor ezt az ő örök végezését véghez víſzi, és a' Lelekben a' Lelki életet fel görjefzi. Ebből a' könyvből már a' győzödelmeket nem törliki, az ő kegyelmét, mellyel hiven élnek, tőlök meg nem vonja, a' Lelki halálban el merülni nem engedi; hanem az hitnek el kezdet munkáját véghez víſzi, és azoknak neveket amaz napon az élet könyvéből el ólvafsa. (c) igéri, hogy annak nevérol vallárt téſzen. *N. 5. & Mat. 10. 33.* ellenében tetetterik a' meg tagadásnak *Mat. 7. 33.* Meg léſzen a' vallás nem ſzak ſzájjal, hanem tſelekedettel, holott a' Kriſtus a' győzödelmest az ő barátjának ismeri, érte eſedezik, és az ő orſzágában bé víſzi, és ugyan az ő Atja, és Angyali előtt. Melly nagy ditsőſég!

(6) *Igéretek* 3.12. melly kétőt foglal magában (a) a' győzödelmes az Isten Templomában oszlop léfzen. A' mint a' Pogány Templomok, így a' Jerusálemi - is bizonyos oszlopokkal vólt fel ékeséttelve. 1. Kir. 7. 16. 22. Valamint már az egész Templom képe vólt a' Kristus Anyaszent egyházának, mellyben az Isten fia az ő ditsőséggével lakoznék; így ama két oszlopok-is valami Lelki dolgot tudni illik: az igafságnak tanétóit, és vallóit példázták. Gal. 2. 9. Es ugyan az egyik a' *Jakin* (meg fogja erőséteni t. i. az ő igéretit) mutatta az ő Törvénynek tanétóit, kik az Isten igéretinek bé telljesedéséről jövendőt mondottanak: a' másik *Boáz* (ő benne a' kristusban az erő) így példázta az Urnak Apostalit, kik újjal mutattanak az Ur Jesusra, kiben vagyon igafság, és erő Ef. 45. 24. Itt pedig az igafságnak minden vallói őszve foglaltatnak.

Peld.

Peld. 9. 1. Az oszlopok azonban szolgaltanak arra, hogy az épületet tartásák, és ékesítsék, és így mikor az Ur Jéfus igéri, hogy a' győzödelmefeket teszi oszlopokká az ő házában, azt akarja mondani (1.) hogy az ő hű vallóit az ő kegyelmében ugy meg erősíti, hogy semmi szél veszek által el nem hajtogattathatnak. Jer. 1. 18. (2.) az ő szolgainak annyi bátorságot, és erőt ad, hogy még másokat is, kik dülő félben vannak meg erősíthetnek, és támogathatnak T fel. 14. 22. 15. 32. 41. Ef. 35. 3. 4. (3.) az ő meg vallóit olyan ékeségére teszi az ő házában, hogy nemcsak az ő életekben szent tudománnyal és példával az Isten házat ékesítik, hanem az ő hiteknek és drága virtusainak emlékezetivel abban tündöklenek és a' másik világon is az igazságnak koronáját el nyerik; mint a' Salamon oszlopi felett is koronának valának.

És ezen ígéret annyival drágább
 lesz, mivel ki nem vettetik mind a'
 Salamoné Jer. 52. 17. Melly által ez
 jelentetik 1.) hogy a' győzödmese-
 ket azoknak méltóságokban meg erő-
 fiti. 2. Cor. 1. 21. 22. és az ellenség-
 től meg nem hagyja győzettetni. 2.)
 a' világnak kárhaztatásának véget
 vét, és az ő szolgait ugy meg bille-
 gezi, hogy azok még a' világtól ol-
 yanoknak ismértettnek, mint kikben
 az Isten lakik. Mert mikor azt
 mondja: többé ki nem vettek; je-
 lentetik, hogy már egyszer ki vet-
 tetek, mint a' Kristus Mat. 21. 42.
 39. Jan. 9. 34. Mert mind Arnd János
 mondja az Igaz Ker. 1. k. 13. R. a' vi-
 lág hasonló a' Tengerhez, melly holt teste-
 ket magában nem szenvedhet, de azokat
 a' partra veti. A' ki már meg holt a'
 világnak Gal. 6. 14. azt nem szen-
 vedheti; hanem ki veti; de meg
 B for-

fordul a korszak Solt. 23. 6. (b) *reá*
írom az én Istenemnek nevét s. a. t. Az Is-
 rennek neve a' Jehova név, az Isten
 városa, vagy új Jerusálem az Anya-
 szentegyház, az Ur Jesusnak neve
 annak királyi ditsősége Jel. 19. 16.
 Ezt a' három nevet arra fel írja, az
 az: ezen neveknek erejét az hivek-
 ben nyilván meg mutatja. 1.) a' Je-
 hova név reájok irattatik, úgy hogy
 az Isten a' mi Urunk Jesus Kristus-
 nak Attya minden ő igéretit, melly-
 ekben az ő Jehova nevét Zálogul ad-
 ta, bé tellyeséti az ő hivein. 2.) fel
 írja az új Jerusálem nevét, hogy az
 Isten az ő kegyelmes jelenlétével ná-
 lak léfzen, és tőlök soha el nem távo-
 zik. 3.) az Ur Jesus neve, holott ő
 a' királyoknak királlja, fel irattatik,
 mikor az ő hiveit az ő ditsőségében
 részelteti.

7.) *igéret* Jel. 3. 21. Az hivek
 ülnek, mikor az Ur JÉBUS őket

az ő királji méltóságában részelteti itt a' kegyelemnek idejében , mikor minden késértetek között győződelmeskednek , és a' benne lakozó bűnön királyi hatalommal Uralkodnak, a' ditsőtségnek országában pedig az Ur Jéfussal böldegul tárfalkodnak.

Es ez már ama' hét drága ígéreteknek értelme , mellyeket bővebben megmagyaráz Rambach Jakab , amaz hires Hassiai Generalis Superintendens, és nehaj Gissai D. ezen ígékről írott, és Hallában 1726. Eszt nyomtatott elmétkedésiben. Mivel pedig azok közönségesekek, minden időkre, és minden keresztyénekre , noha kiváltkeppen az egyházi személlyekre illenek, mint felljeb meg jegyzém cf. Rom. 15. 4. annakokáért mi vagyon hátra ; hanem hogy azon igyekezünk , hogy azokban mi is mind itt, mind jövendőben részt vehessünk. Es

erre annál inkább fel ébresztethetünk, hogy ha meg gondoljuk, hogy mi nem különben, mint az Ásiai Gyűlekezetek, nem csak közönséges; de magános ellenségek között is fordulunk meg. Hogy a' fő ellenség az ördög még most sem szűnik meg, de mint az ordító Oroszlány, széllel járkeresvén a' kit bé nyelhesen, hogy e' világ az ő botránkoztató példájával, hízelkedésivel, és fenyegetésivel minket a' veszedelemnek útjára vinni igyekeznek, és a' test, s' a' vér miatt is nintsen bátorságunk; azt mind az irás bizonyítja, mind a' mindennapi szomorú példák mutatják. Es a' hol már ez az három fő ellenség uralkodik, vagy uralkodni igyekeznek, mitfoda ha más több titkos ellenségek is közinkbe, mint más hová is tsufznak. A' Nicolaitáknak hírek ugyan már magokkal együtt régen

gen

gen el-veszett ; de oh melly fokban
vannak, kik az Isten kegyelmének re-
menysége, és a' Jéfusban egyedül
való hitnek általa való meg igazulás-
színe alatt a' fesletségre, és Istente-
lenségre fordulnak ! melly fok az irás-
ban meg tiltatott bűnök bűnöknek nem
vagy tsékély vetkeknek tartattatnak,
és ollj szabadon űzettetnek, mint ha
arra telljes Privilegiomok volna. Mel-
ly fokban el hagyták az ő első szere-
teteket, mellyre nem tsak a' keresz-
tségben ; hanem p. o. az egyháziak az
ordinátiokor magokat ajánlatták, és
fokban tsak azért, mivel kevesen talál-
tatnak jární ugy mint az urhoz illik
minden engedelemre. Ezen Ország-
ban való fok szép gyönyörűségekben,
mellyeket a' földnek jósága nyujt, és
főképen a' borban meg főjtották fo-
kan, és még most is meg főjtják azt a'
buzgóságot, melly benne vagy a

nyomorúságok, vagy az Isten igéje által felgerjesztetett. Oh melly kevésnek vannak olly erős inai, mellyek az jó napokat, mellyeket az Isten ottan ottan enged, el hordozhatnak, a' mint egy Anonymus a' mult seculumi üldözésnek Historiajában P. II. p. 27. az akkori Tanítókról megjegyzette. A' kinek Isten előtt igaz szive vagyon, nem tagadhatja, hogy efféle fogyatkozások a' nyájnak botránkozására nem tapáztaltattanak volna. Adja Isten hogy most arról való panaszolkozásra ne volna alkalmatlanság.

Hát ha meg fordul a' kotzka, és a' kevés gyönyörűség helyében jön üldözés, káromlás, szegénység, a' melly jobbára faluheljen a' szegény egyháziakat nyomja, az halgatóknak nagy hála adatlanságok, engedetlenségek, sőt keménységek,
és

és néha haborgatások, *és a' mi nagyobb
 a' pártfogoknak fogyatkozások : in-
 nénd emelkedik a' bátortalanság, fé-
 lelem, kedvetlenség, gond, e' világ-
 nak szorgalmatofsága, mellyek miátt
 fokszor a' hit meg erőtelenül, a' fze-
 retet meg hül, a' reménység tántorog,
 a' tisztben való hűség-is fogyatkozik,
 hogy fok inkább a' népnek, kiváltk. a'
 fő rendeknek és a' gazdagoknak bü-
 nőket el halgatja, hogy sem azoktól
 szenvedne, a' buzgoság lankad, és
 ugyan fokban meg halandó, ném elyek
 hoit félben vannak. Es így ideje va-
 gyon édes Atyámfiai, hogy az Isten-
 nek két élű törét kezünkbe vegyük,
 és az igazságnak fegyverével ma-
 gunkat mind jobbra, mind balra, mind

B 4

a'

* Libere & sine adulatione veritatem
 prædicantes & gesta pravæ vitæ argu-
 entes, gratiam non habent apud ho-
 mines Ambrosius in 1. Cor. 4.

a' gyönyörűség, mind a' felelem ellen védelmezzük, amaz drága igéreteket szívünkre vegyük, és azokról elmélkedvén mint élő balsammal magunkat meg élészük. A' ki az első szerzetet el vesztette, vagy azt meghűlni hadta, az térjen vissza, és az előbbi tselekedeteket tselekedje. Serkentse magát az Ur Jéhus állandó szeretetének meg gondolása, imádság, és buzgó Lelkekkel való tárfalkodás által. Járuljunk az életnek fájához a' Jéhushoz, és hit által annak drága gyümölsét, igazságát, és erejét fzedjük, és magunkat azzal tápláljuk. A' kik, mint amaz erős Sámson meg hagyták magokat sebesíteni a' világnak vagy félelmétől, vagy gyönyörűségétől, recoligalják magokat, tusakodjanak az ellen erőssen a' meg sebesítettett Lelki ismertetetessel biztatván, és élészvén, hogy a' győződel-

delmes meg nem sértetik a' mácdik haláltól. Egyéb eránt a' világ, ha annak példáját követjük, fok hejában valóságban, mellyet szemcinkkel látunk, magunkat ártjuk, ígér gyönyörűséget, szereti azokat, kik őtet szeretik, fok gyűlölségtől meg menti, melly azokra szól, kik véle nem boldoskodnak, melly dolog miatt ugyan lám fokban az Istennek szerelmét a' világnak szeretetivel egyelik; mind az által oh tsalárd ígéret, oh tsalárd, és méreghez hasonló gyönyörűség, mellyre keferűség, és halál következik. Jóbb ennél az el rejtett Manna az Ur Jépus. Ezt keressük az ő javaival együtt az Isten ígénének frigy ládájában, mellyben ugy el vagon rejtve, Mat. 13. 44. hogy tsak nagy szorgos vizsgálással találtattathatik meg Ján. 5. 39. Arról elmélkedjünk, és valahányszor a' mi Lelkünk nyughatatlan-

kodik akar a' testi, akar a' lelki gyönyörűségtől való meg fosztattatas miatt, vegyünk elő ámi édes mannánkat, és a' mit meg ígért, azt nála keressük. A' világnak egy szempilantáig se engedjünk, de azt mind azzal, a' mi fel emelkednék bennünk az Isten ellen, támadjunk az Isten igéjének erős vas veszfzejével, és éljünk a' mi Királyi hatalmunkkal, mellyet az Ur Jélus ígér, és nem hogy hagynánk rajttunk uralkodni, hanem uralkodjunk az ördögön, és azt lábaink alá tapodjuk; a' bűnön, hogy annak kivánságit testünkben meg fojtsuk; az világon, hogy annak se fenyegetésével, se édesgető hizelkedésével ne gondoljunk. Jöjjenek ezek reánk dár dával; de mi mennyünk reájok a' se regeknek Uranak nevével. 1. Sam. 17. 45. A' fok tfuf nevek ellen elég vigasfágunk légyen ez, hogy az Isten fia

fiai

fiai vagyunk, ha a' Jéfusban hiszünk,
és a' mi mennyei Atyánknek akara-
tjára, mint engedelmes fiak nézünk,
és a' mi fejer ruhánkat a' testnek, és
Léleknek fertelmességétől meg őriz-
zük, és a' mi szentségünket Isteni fé-
lelemben véghez viúzfzük, ha nem
szegényljük a' mi szegény Atyánkfiá-
nak követését, és vallását, a' mint
őis minket nem szegyenl Sid. 2. II.
Tudom mind ezeknek el követésé-
ben, és másként is minden késértetek
köztt akar min sem panaszkozhatunk,
mint az erőtlenségről, melly a' mi te-
stünkben vagyon. De a' mi erőtlén-
ségünknek tapasztalása inkább szol-
gáljon arra hogy az Ur Jéfushoz mint
a' mi Erős Istenünkhöz annál inkább
szoruljunk. Halljuk az ígéteret, ettől
se rettenjünk el, az Ur Jéfus meg mu-
tatja az ő erejét bennünk, és olyan
oszlopokká, ollj erősekké téfzen az

ő templomában, mellyet senki abból ki nem vehet Jer. 1. 18. 19. 15. 19. 20.

Ime illyen kevés beszéddel akartalak benneteket serkenteni szerelmes Atjámfiái olly bizodalommal, mellyel az Atjafiak egymáshoz vannak. Azon könyvetske, melly egy érdemes, és a' mi nyavaláinkon híven szánakodó firfiúnak tanátsábol, és jó akaratjából kezetekben botfáttatik, bővségeseb ébrefztést adhat.

Végtére azt szerelmes Atjámfiái, nem mint embernek; de mint Istennek ajándékát ne utáljátok meg, se azt, mint egy az előtt szokatlan dolgot, se azokat, kik annak magyar editiójában fárodozranak. *Méltó dolognak tarisuk Péterrel 2. Lev. 1. 13. mig é' testnek Sátorában vagyunk, hogy fel ébr. sz. szük egy mást intésnek általa, bátor tudósaknak, és erőfseknek tetsünk é' jeten való igazságban Solt. 12. Ha mikor, bizony*

zony most vagyon elég dolog, melly a' mi szemeinkre álmot, és buzgóságunknak eleven fzenére hamvat hozhatna. Ez ellen szükséges a' serkentés. Siéfsünk Lottal hogy mind a' mi Lelkünket, mind a' mi halgatoinknak Lelkeket meg tarthassuk. Ki tudja talán mostan vagyon a' bővségnek hét Esztendeje, ki tudja, mikor rohannak a' drágaságnak hét Esztendei reánk, most azért gyűjtsünk mind magunknak, mind a' mieinknek eledelet a' következő szükségre. De az Ur Jésus könyörüljön rajtunk, tégyen jól az ő jó akaratjából a' Sionnal és építse meg a' Jerusálem kő falait, tisztítsa meg a' Lévi fiait és frisselje meg őket mint az aranyat és ezüftöt, hogy az Urnak áldozzanak igazságnak áldozatjával. Légyen mi velünk a' mi Urunk Istenünk, a' miken

pen volt a' mi Atyáinkkal, ne hagy-
jon el minket el se tavozzék mi tő-
lünk , hajtfa magához a' mi Izi-
vünk , hogy járjunk minden ő utaiban
és az ő Juhait is vezethessük az ő
szent ősvényire, ama' békeféségnek
és életnek utaira , Amen.

§.

*Az Ur Jéhusban Szerelmes
Atyámfiai.*

A' mi Urunk Jéhus Kristusnak (a) szerelme, melly őtet indította, hogy a' ti reátok bizatott juhokért életét le tenne, és a' mi tisztünk, mellyről valaha a' Kristusnak ítélő széki előtt számat kell adnunk; szorongat bennünket ezen szives indulatból származott intéésre, és hogy nem csak a' ti tiszteteknek mind buzgó kezdésére, mind szorgalmatos elől mozditására szeretettel serkentenénk: hanem azt is hozzátok való szivbéli biztunkban értétekre adnánk, melly nagy gondunk és szives törődésünk légyen ti erántatok.

(a) Ezen

(a) Ezen könyvetskének, mellyben igen is olyan letzkék adattának, mellyek némellyeknek nehezeknek tethetnének, mindgyárt kezdetén eszünkben méltán jutatja az Auctor Pál mondását 7. Kor. 5. 13. 14. *Ha boldozunk is Istennek boldozunk, ha eszünkök vagyunk és, néktek vagyunk, mert a' krisztusnak ama' szerelme szorongat.* Melly igékre L.M. ilyen Glossát téfzen: *Ha szinte keményen bánunk az emberekkel (mint ha a' ti idveféségtek eránt való buzgóságban elménkben meg bodultunk volna, mint némellyek a' Krisztus felől gondolták Mark. 3. 21.) de azzal Istennek szolgálunk; ha pedig könnyen tfelekeszünk, azt műveljük az embereknek hasznokra, és így mind a' két résznek meg felelünk.* Ha azért, azt mondja D. Hedinger ad h. 1. *valaki neheztelti a' tanítónak keménységét, a' gondolja: Az Istenért tfelekedte.* Ha ennek tethetik nehezteljük mi cf. Abr. Calovius ad h. 1.

§ 2. Tudjátok szerelmes Atyámfiai, mifsoda szerződéstek volt a' sz.
tíft-

tisztnek fel vételekor, és melly nagy
 hűséggel ajánlottátok magatokat az
 Urnak: Hogy a' ti egész életeteket
 annak fel áldozzátok, a' ki titeket
 az ő nyájának pásztorivá tett; és ma-
 gatok meg tagadásával, a' keresztnék
 fel vételével, és a' Jéhus kristusnak
 követésével, utolsó orátokig, egye-
 dül azokat keressétek, mellyek a' Jéhus
 Kristuséi. Tudjátok pedig azt is, hogy
 erről a' tett fogadásról emlékezvén,
 a' mi felöletek való reménységünkbe
 bé tölteni, és e' regula szerint szor-
 galmatósan mindenkoron olly utban
 járnunk nem mindenitek igyekeznek; hogy
 az ő utai mindenkor ezen fogadással
 egyezni találhatnának és emberek előtt
 semmi mentségre ne lenne szüksége.
 (b) A' hol már nem lehet el titkolt
 dolog előttetek, hogy a' világ
 minden fogyatkozástok (c) után
 melly igen leselkedik, mint szem-
 léli

léli azokat: miként hogy leg kisebb vétkeket is fel tudja, és azokról (nem gondolván azzal, mit-soda igazsággal) töletek számot kérjen. El gondolhatjátok azt is, hogy az Urnak szemei, mellyek a' nap fényénél világosabbak, mit lássanak a' rejtekben, és miképen talám ő fok tselekedetekről, mellyeknek kutfeje, és fundamentoma most mi tőlünk el rejtetett, és a' mellyek azért a' szeretnek reménysége alatt el rejtve is maradnak, más külömben fog itélni, mint mi. Annakokáért nem külömben fogadjátok intésünket, mint Atyafiságos szeretetből származottat, holott azon szeretet szerént, mellyel hozzátok vagyunk, és a' szűkségnek, melly minket szorongat, mértékéhez képeft, még egyszer egy jól szánt intéssel, sziveteken megyünk, és tiszteteknek nagyobb buzgósággal és

és tisztasággal való gyakorlására inditunk. Hallgassátok minket, édes Atyámfiaink, hogy az Ur viszont hallgasson titeket.

(b) Meltán buslalkodnak a' Praeceptorok és főképen azok, kik az Eklefia nevével az egyházi hatalmat osztogatják, hogy a' minémű fogadásokat és reménységet a' Candidatusok életeknek és tiszteknek folytatásuk eránt tetteken, annak meg, nem felelnek. Hyer. Vellerus így ír: Az új emberek hamar mindenféle bűnben, esnek ha ördögök nin sen, ki őket csapdosná, az az: nehéz késértetek akar az ördögtől, akar a' maga testétől, akar az ő tulajdon halgatoikol származzon, kik őket meg alázzák.

[c] Egyéberánt az Istennek az ő tiszteiben hiven el járó szolgainak gyarlóságból, tudatlanságból és hertelenségéből származott bűnök ellen, mellyek ha meg elevenednek, nem kevés kint szoktak szerzeni, nagy vigasztalásra szolgál 1) az Istennek irgalmasága Solt. 103. 13. 2) ama' búséges, mindeneben meg
pro-

próbáltatott Fő Papunknak a' Jesusnak kö-
 nyörületessége Sid. 2. 17. 18. 4. 15. 3) a'
 szerteknek gyarlóságoknak példája Solt. 32.
 6. mind az által távol legyen, hogy mi
 ezekkel a' testi bátorságra vizsgálja él-
 jünk és azokra nézve a' lelki vigyá-
 zásban leg kifsebnire is hátra aljunk.
 Az egyházi embert a' fegyhetetlen
 életre az Isten törvényjén kívül, fer-
 kentfe a' botránkozásból származni szo-
 kott nagy kárnak meg gondolása. Az
 a' ki szólja, és nem tfelekefzi az ígét,
 annál hamarébb el veszti betsületét és
 hitelét, mennél inkább igyekeznek az
 emberek az Isten beszéde által meg-
 győzettetvén a' Kriřtusnak igazját ma-
 gokrol le rázni Solt. 2. 3. Jaj az embernek
 ki által a' botrankozás leszen Mat. 18.
 7. Azt mondja b. e. Scriver: *mint az*
Angyalok örülnek mennyekbe og y bűnös em-
bernek meg téresen, ig y a' világ valamelly
egyházi embernek meg botlásán. Bene lo-
 qui & male vivere nihil aliud est, quam
 sua condemnare: confiteris te nosse
 Deum, sed factis negas Tit. 1. non recte
 plane, sed impie linquam Christo, ani-
 mam dedisti Diabolo. *Bernb. §. 3.*

§. 3. I. Távol legyen mindenitektől, hogy kép mutató szível az Istent és embereket meg télni és hamis szin mutatással tzejokhoz jutni igyekeznének. Mert valamint hogy a' képmutatás a' leg utálatosabb bündöknek egyike; és annál, a' ki másként szol, mint hiszen, 's másként él, mint szól, a' valóságos igazságnak egy szikrátskája sem lehet; így ez az Isten kegyelmével meg nem álhat, és az Ur előtt az hamisak szinte olly utálosok, mint a' vér ontók Solt. v. 2.

§. 4. Nem írjuk ezt szerelmes Atyámfiai, mint ha közületek valaki ellen ok nélkül való gyanóságot forralnánk magunkban, és azzal valakit kifesebbíteni kívánnánk, hanem inkább emberi erőtelenségünkről meg emlékezünk, hogy annak állapotjáról, a' ki tisztit kép mutatással kezdi, télni itéletet tehessünk: Emlé-
ke-

kezünk arról, hogy a' világ melly
 gyakorta meg jövendőlte, hogy kép-
 mutatafással és hamisággal meg tſalat-
 tarunk: (d) és már az Iſten tégyen
 ítéletet, ha mindenikünk azon hűsé-
 get hordoztae ſziveben, mellyet ſzá-
 jával vallott, és külső maga viſelése-
 vel bizonyítani kívánt. Azért, hogy
 mi tartunk, és buslalkodunk, ſenki,
 ki igaz ſzivel bir, vétekül nem tulaj-
 donithatja; hanem ezen mi idvőſsé-
 ges intésünket örömmel fogadja: és
 a' világ ellen velünk egyetemben bi-
 zonyſág léfzen, hogy a' képmuta-
 táfſal ſoha meg nem elégedtünk, an-
 nál is inkább dolgunkat azzal nem
 kezdettük, és arra ſemmi alkalmatos-
 ſágot nem adtunk, ha penig valakit
 vádolna az ő ſzive; hogy mint az
 áruló Judás mind két vállát fordítot-
 ta, vagy penig minek utánna tífzti-
 ben lépett, magában el végezte ugy
 tſe-

rfelekedni, azt most az Isten szine,
előtt meg emlékeztetjük, miképen in-
tettük légyen őtet az hűségre, igaz-
ságra, es mit fogadott légyen az Ur
előtt; és bizonysgot téfzünk, hogy
az UR léfzen itelő Biró ti közte-
tek, és mi közöttünk, és ugyan ezen
intő beszéd, mellyet mi tőlünk vet-
tetek, és a' drága fogadás mellyet ti
tettetek, léfzen bizonysg ellenetek
az útolsó ítéletben : és minket ártat-
lanoknak fog kiáltani a' ti vére-
tektől, és mind azokétól, a' kiket
gondatlanul el mulattok. (e) Kér-
jük pedig az ollyat szivefsen és
intjük, hogy tsak ez intés által
is fel induljon, magat az Ur előtt
meg alázza, az Isten nevének szine
alatt véghez vit képmutatását meg
szánja, bánja, és az Urat sűrű köny
hullatásokkal meg Kövesse; essék
őleben az Urnak, ki a' kép mutatók-
nak

nak meg emészto tűzők , tégyen fo-
gadást , hogy hátra maradt : egész
életét Istennek tisztességére fordítja :
Es addig ne nyugodjék , mig nem
látja hogy a' Béliálnak olly ártalmas
tfalárdságától meg szabadult és a' ke-
gyelemnek alkalmas edényévé , és
cszközévé lett.

(d) A' világ, az az: a' test és nem a' Lé-
lek szerént járó emberek , a' mint soha
az igaz kereszténységhez sziveffen és
jól el tökéltt szándékkal nem fog ,
igy azt se szükségesnek se lehetséges-
nek nem tartja , ellenben azokat , kik
a' Jesus Kristusban való egyedül meg
igazító hirhez az buzgó kegyeséget
ragasztják , e' világnak széles utjától el
állanak , mint kép mutatókat vadolja:
holott a' sziveket tfak az Isten vizsgálja
és az ítéletet magának tartotta.

[e] A' minémű intést és serkentést a' Can-
didatufok az ordinatiokor a' superin-
tendenstől vettek , azt a' seniorok
tar

tartoznak minden alkalmatossággal, kiváltképen a' visitatiokor, a' Tanítóknak sziveken meg ujitani. 2. Tim. 1. 6.

§. 5. II. Mint hogy penig a' mi tisztünk többet kíván, mint csak hogy kép mutatók ne legyünk, vizsgáljuk meg minden hízelkedés nélkül magunkban, mennyi tisztünkhoz tartozó tehetséget, és a' meg szentelésnek mennyi ajándékot hoztuk bé magunkal tisztünkben, vagy abban Isten kegyelme által mennyit nyertünk. (f) Sz. Pál nem akarta, hogy *neophyti*, vagy ujjonnan tértek borsátáfsanak, ezen terhes tisztre, mert ebben az állapotban kegyelemmel, és erővel telyes személyek kívántatnak, kik az ő fő Páfztoroknak képét nagy díszséggel representálnák, és a' Pokol országa ellen mindenkoron bátran megállhatnának. De oh melly boldognak állhatnánk most az Isten Anya szent-

C

egy-

egyházat, ha a' mi meg hanyatlott's
 vefzett időnkben, minden vacans
 Ekklesiában ilyen *neophytusokat*,
 vagy uj, de igazán meg-térteteket rak-
 hatnánk. A' romlottság nyilván va-
 gyon; Idvözitők keferves Panasz-
 szá az igaz munkásoknak ritkaságá-
 rol Mat. 9. 37. 38. és az hiv szolgák-
 nak foházkodások szemünk előtt fo-
 rog. Minekokaért az ilyen nagy szük-
 ségben különbben nem lehetett, de jó
 reménség fejében a' főgondvifelők
 parantsolatjára, azoknak is kellett
 attestátiót és hatalmat adnunk, a' kik
 tsupa természetü jóságbol és igazság-
 bol külsőképen vóltak fedhetetlenek.
 Vajha az illenek tsak azokrul ne fe-
 lejtkeznének el, a' mit atyafiságos
 szeretettel szivekre és lelki ismére-
 tekre raktunk.

[f] Nem arról vagyon a' szó, ha vagy-
 ne mélységes tudományod, voltále a'
 fő

fő Oskolákon, mellyek Akademiáknak neveztetetnek, mert velem együtt könnyen el hiheted, hogy a' szent Lélek se az ő meg szentelő, se a' szolgálathoz szükséges ajándékinak ki osztró-gattatását azokhoz nem kötötte; hanem 1) birsze természet szerént való ajándékokkal, mellyek a' Tanítóknak általyán fogva szükségesek. Kiváltképen pedig a' szent Lélek által meg hagyta magadat szenteltetni? meg világosítottatá, meg mofogattatá a' te bűneidből, győzödelmet vetté a' testen, e' világon, az őrdögön? vagyone lelki experientiád cf. §. 15. az Isten utainak el értésében gyakoroltatott érzékenséged, a' Jeshoz és annak juhához való buzgó szereteted, bátorságod s. a. t.

§. 6. Semmit el nem hallgattunk se emberi félelemből, se kedvezésből hanem mind károtokrol, mind az utról, mellyen járnának benneteket bátran meg intettünk. Tudjátok melly gyakorta együtt ülven (g) az Ur előtt

C 2

Isten

Isten igéjéből mit beszélgetünk , és lelketeknek ésméretében, miként meggyőztünk hogy a' kegyelem többet kívánjon annál, mint eddig láttattatok tfelekedni ; Ti magatok tudhatjátok, mit gondoltatok akkor, nekünk kezetek kiadásával és szájatokkal mit fogadtatok, és az után minket az el tőkellert jó szándéknak nem kevés probája nélkül hadtatok. Oh vajha igéreteteknek tfak felét töltenétek bé, és osztán a' jó kezdett dologban illyendő serénséggel előbb előbb mennétek. Oh melly nemes mag lennétek, és a' ti Uratoknak, melly bő gyümölsöt teremnétek.

[g] Ha az egyháziak vagy történetből vagy kéfz akartva ófzve akadtanak és gyűltenek, illik hogy egymással ferkentésre és épületre való dolgokrol beszéljenek: nem a' lifztról, de a' tífztról, nem a' telekról, de a' Lélekról, nem a' gyapjurol, de a' mennyei fzo-

ros kapurol. Mellynek mondhatatlan
hazna vagyon mind a' magok Lel-
kekben, mind a' Gyülekezetben.

§. 7. Mint vagyon pedig, szerel-
mes Atyamfiai a' dolog, jártatoké el
a' ti fogadástok szerint illendő szor-
galmatossággal? A' dolog fölette igen
méltóságos; azért vizsgáljátok meg
magatokat az Urnak színe előtt, jó
igyekezeteteket fordítottátoké tsele-
kedetre? a' valóságos jó kezdetnek
állithatjátoké bizonyosságát? A' vagy
nem tértettek e' el hamar a' testi
Israeél az utrol, mellyen járnai ma-
gatokban erőssen el végeztétek, vagy
annak már áldott kezdetit tértétek?
Tefzene bizonságot a' ti lelketek
ismérete, hogy azon uton gyorsan
elő mentetek?

§. 8. Most már a' ti tisztetekben ál-
lotok, és az Istenhez való igaz meg-
térést 's Krisztusban való hitet predi-

káljátok: De az igaz meg teréft tulajdon lelketekben tapasztaltatok e? és a' szent Lélektől meg tanittattatok e' az igaz hitnek titkát meg külömböztetni a' maga hazug el hitetésétől és balgatag gondolatjától, mellyben a' világ a' hitet helyhezterti. (h.) Isten képeben le űltök másoknak bűneit meg botsátani, de vagytok e' bizonyosok abban, hogy az UR Isten a' ti bűneiteket meg botsátotta? * A' tisztátalan lelket ki akarjátok űzni, de vallyon nem uralkodik e' a' ti lelketekben? Az Evangeliomi kegyelemnek drága kintséivel másokat kínáltok, vallyon azokból magatok mennyit birtok? Másokat a' szent Lélekben akartok részeltetni, de lakozik e' az magatokban? Juhaitokat arra akarjátok vinni, hogy minden földieket meg tagadjanak,
min-

minden boldogságokat és gyönyörű-
ségeket a' JESUS KRISTUSBAN keres-
sék: De láthatják ők, hogy ti a' Men-
nyei vő legényt szivetekből szereti-
tek, hogy a' ti lelketek az ő lelkihez
ragadott, és semmit e' világon ő ki-
vűllette nem kívántok. Pásztorok-
nak nevezitek magatokat, hol vagyon
igaz Pásztori szivetek? Gondol-
játok e' juhaitok mellett azt véghez
vinni, a' mit DÁVID Pásztor lévén az
ő juhai mellett. 1. Sam. XVII. 34. 36.
Miolta tisztben vagytok, szabadi-
tattatok e' még csak egy lelketis a'
Sátánnak köteleiből? vagy arra való-
ban igyekeztetek e'? Mint fogtatok
a' dologhoz? Ezek még csak olyan
kíványságok, mellyek nem a' tőkél-
letességre, hanem a' ti keresztyény
ségteknek és tiszteteknek kezdetéhez
tartoznak. Mit mond erre a' ti szí-
vetek, ha ezeket olvassátok, és ma-

gatoskat meg vizsgáljátok, ekkép találhatnak e' ezek fel nálatok? Felelhetnéteké erre az UR előtt: Ugy, és Amen.

(h) Ne terheltefsél erről olvasni az én Katekismufomnak előljáró beszédét § 28.

* Meg lássuk hogy rajtunk ne essék 2. Pet. 2. 14.

§. 9. Bóldogok vagytok, ha szivetek bizonyoságot téfzen hogy a' békeségnek ezen utján jártok: vagy ha arra tsak valóságos kezdetet tettedek. Aldottak lesztek az Urtól, a' ki meg ígérte, hogy leg kissebb hűségteket sem akarja jutalom nélkül hagyni. Bizonnyal elől meneteltek léfzen, hogy még nagyobb iparkodással és buzgósságal nagyobb Isteni erőre vergődhettek, az áldásnak nagyobb tellyességére szert tehettek, Kristussal szorosabb társoságban juthattok, és ő véle a' pokolnak minden kapui ellen meg állhattok.

§. 10.

§. 10. III. Ha penig valaki közü-
letek az ő tsalárd teste és vére által,
vagy a' világnak álnok el hitetése
által hagyná magát el hitettetni, min-
den igéretit 's néhány izben el vé-
gezett jó szándékat elméjéből ki vet-
ni: Vagy ha már egyszer Isten ke-
gyelmében részésülvén megint viz-
sza fordult volna, és a' Istennek előb-
beni utját választotta volna, azt
kérjük és intjük az URnak nevében,
szállyon magában, és gondolja meg
mit tselekedett, és mit mondjon hoz-
zá Isten és az ő lelki esmérési: Ha
már az ő Juhai előtt tágos uton járdó-
gál, és a' béreseknak szokások sze-
rint tisztit tsak hasáért, tisztességé-
ért és bősületeért a' világnak tetzése
szerint folytatja, és magát ugy tetetti,
mint ha az ellenségnek országán a-
karna menni, holott maga annak,
meg köttetett rabjának találtatik.

§. II. Egyébrant a' béresek is a' jó Páfztorok közé egyelitik magokat, minekokáért Urunk a' maga áruloját Judást Isteni végezésből a' többi tanítványok közé hívta és valófztotta hogy ebben is az ő Attyafiaihoz hasonló lenne. De oh melly keserveffen esett idvezitőnk fzenvedésének ezen része? Egész étzaka imádkozék az hegy alatt az Istennek. Luk. VI. 12. 13. 16. Melly esfedezésél és erősi kiáltással, melly keserves könyhullatásokkal kellett a' keserű pohárt Urunknak az ő szent Attyának kezéből el fogni Sid. V. 7. 8. Immár ki kívánná meg váltójának ezen könyhullatását maga ellen támasztani és semmiben hajtani? és ezen bóldogtalan tanítvánnyal egy kárhozatban lenni? Gondoljátok meg a' Lelkeket, mellyek a' ti lelkeitekre bizattattak. Ha azok ti bennetek

a' tsupa külső tisztességes életnél egyebet nem fognak látni, és megajditandják, hogy nem csak ti magatok földi és testi indulatokban hevertetek, hanem azokkal is, a' kik elég gonoszak, mindazáltal mint jó keresztényekkel meg elégeztetek, azok ugyan az ilyen uton titeket örömmel követnek; de midőn az Ur őket megítélendi az ő Evangyelioma szerint; avagy de nem kelneké fel, és azt nem mondjáké: Uram! te igaz Biró, minden veszedelmünknek ez az ember az oka, mert soha igazán nem mutatta meg hogy mi rossz uton járunk, magát sem láttuk, hogy más uton járt volna. Még a' kik nálunknál gonoszok voltak-is, holtok után boldogoknak mondotta, és nekünk példájul adta. Hogy hogy gondolkodhattunk azért másként, hanem hogy annak az utnak, mellyen jártunk,

tunk, egy általán igaznak kellett lenni (i)

(i) *Az halottakról, azt szokták ugyan mondani, mint a' távol valókrol is, vagy jól, vagy semmit nem kell szólani; mind az által fok érdemes tanítók meg jegyzet-tek és példájokkal is mutatták, hogy a' melly ember az ő életét ditséretessen nem viselte, hanem botrankoztató életben foglalta magát, arra a' boldog nevet, legaláb az hejában való ditséretet nem kell vesztegetni. Az halotti predikációknak scopussa ellen vagy on ez, melly ez a' többi között hogy, a' kegyességben meg holt emberek példái tételessen az élők eleibe. Misoda példa lehet az, a' ki soha a' Kristus szentséges példáját nem, de a' világnak példáját követte. Továbbá az olyan hazug ditséreték az okos emberek előtt az Isten igójét vagy legalább predikátorát, mint hazug tanut kiffibitik, az együgyű hágatót pedig vagy a' testi batóságban meg erősítik, vagy épen a' meg holtak gonosz nyomdokiba viszik cf. Corpus Constitu-*

tio-

tionum Olde burgicarum & ejus
suppl. Bruusvigæ 1732. edi arum p. 21.

§. 12. Gondoljátok meg a' ti ma-
gatok életét, mellynek ilyen állapa-
tokban soha nem örülhettek, mert
a' ti szivetek naponként ezen textust
olvassa ti előtekben: Solt. L. 16. *Miert
birdeted az Istennek itéletit? és miért vé-
szed az ő szövetséget a' te szádba? ho-
lott te a' fenyiteket gyűlölöd, és az ő be-
szédét hátad megé vetetted.* Minden
folyósok, valamellyeket Isten igéjé-
ben fordittandotok, ellenetek bizony-
ságot tesznek, hogy a' ti Uratok
többet kívánjon tőletek, és a' ti lé-
lektelen és törődelmesség nélkül való,
sőt Istentől el szakadott szivetekkel
épen meg nem elégedhetik. Am bár
a' Kánaán földének nyelvével szolja-
tok, és a' Menyeknek országának
utját elég szorossá és keskenyé tegyé-
tek; mindazáltal ha a' ti lelketek is

méreti bizonyítja hogy még ti magatok igen szeles uton jártok, avagy nem szükségképen rág furdale benneket? Oh mind le fogja verni lelketek ismertetit, ha midőn ti másokat az Isten házának gazdag javaihoz akartok vezetni's a' juhok eszre veszik, hogy ti magatok abban jótevények vadtok, és az Isten országának annyira ditsért kintseiért nem fokot törödtök? Mi lehet az olyan lelki ismeretnek marozásának és gyötrelmének végre jutalma? Semmi nem egyéb, hanem a' minéműt az Ur rendelt azoknak, kik az utolsó napon egyébre nem apellálhatnak, hanem hogy az Urnak nevében profétáltak Matt. 7. 22.

§. 13. Oh vegyétek ezt méljen szivetekbe, és hagyjátok magatokat fel serkentetni, tisztetekben is az eddig meg vetett kegyelmet illendő
szor-

szorgalmátossággal keressétek. Járuljatok ahoz, a' ki az el pártoltaknak kegyelmet nyert, boruljatok le annak lábai előtt, valljátok meg hitetlenségteket, kérjétek kegyelmet és irgalmasságot, ajánljátok neki lelkeiteket, hogy azokat az ilyen nagy inségből ki szabadítsa, az idővösség utára hozza, és Istenben való életre vezesse. Ne rémitsen el benneteket semmi nehézség, hogy még most risztetekben is arra igyekezzétek, hogy az Isten Fiainak és hív követinek bódog állapotjokra juthassatok. Mert ámbár nehezebben essék, mint ha régen kezdettétek volna, mind az által az Urnak kegyelme és a' JEsus Kristusban való hit mindeneket lehetségessé téfzen Fil. 4. 13. Es ha nehéz is, de sokkal jobb a' lelkét meg menteni, és másokat is magával a' mennyeknek utára

utára vezetni hogy sem mint mindent kazdéra crefzténi, és magával együtt sok leikeket az örök veszedelemre vinni, Mennél nehezebnek tertzik annál nagyobb buzgósággal és ferénséggel fogjatok a' dologhoz, és tőkéljétek el magatokban a' menyeknek országán annal nagyobb erő szakot tenni.

§. 14. Ne-iszfégyenljétek tisztetekben ez után másként viselni magatokat, mint sem eddig tettetek; se-ne neheztellyétek ez ideig történt kárt ki pótolni. Hitessétek el magatokkal hogy a' ti el változáftoknak példája, mivel hogy azonnal szemekben tűnik az halgatóknak, többet fog hafználni, hogy nem mint fülleikben mondott szász penitentiali Predikatio, (k.) és minden békesség melly innét a' gyülekezerre szármoznék, magatokra gazdag mértékkel
vifz-

vizszja fog térni és a' ki igérte hogy egy ital hideg vizet sem akar jutalom nélkül hagyni, annyi lelkek idvességéért rendelt jutalmatokat, melly idvességnek a' ti el változástok lehet oka, mind most, mind penig örökén nagygyá fogja tenni.

(k.) *Omni oratione habet maius pondus vita docentis. August. De Basilio magno dictum: Doctrina erat tonitru, quia vita fulgur erat. Vestimentis summi Sacerdotis tintinnabula adhaerent, ut vitæ viam cum lingvæ sonitu ipsa quoque bona opera clament Sacerdotis. Greg. parte 2. curæ Pafs.*

§. 15. IV. Ha azért szerelmes Atyámfiai, az Urtul kegyelmet nyertünk, és a' JEsus Kristusban ama nemes szölvő töben termő veszfzók-ké lettünk: Meg lássuk, hogy nem tsak mint keresztyenyek Szent hivatalunkat; hanem mint tanitok a' mi terhes és méltóságos tiszttünket, men-
nél

nél több gyümölcstözéssel ékesíthet-
 sük, meg emlekezvén a' mi édes
 Mesterünknek butsu vételeben hagy-
 ott szavairól: *Minden szőlő veszfűt,*
a' melly én bennem gyümölcset nem te-
rem ki metsz az Atya, valamelly pedig
gyümölcset terem, meg tisztítja, hogy
több gyümölcset teremjen Ján. XV. 2.
 Az Istennek gondviselése olly tiszt-
 ben helyeztetett bennünket, melly-
 ben a' földnek favának, a' világnak
 világosságának, és hegyen épített
 városnak neveztetünk. Az az: olly
 embereknek kell lennünk, a' kikben
 ember szemeivel látható, a' mit az
 Isten igéjében olvas: az Evángeliom
 ditsőséges gyümölcseinek kell mi
 rajtunk meg esmértenni. Mi tőlünk
 akar kiis méltán kívánhatja és meg
 várhatja, hogy az Isten kegyelmé-
 nek gazdagabb mértékével, és a' Sz.
 Léleknek nagyobb erejével el készi-
 tet-

retvén a' kerefténységben egyebet mindeneket meg előzzünk. Ne gondoljuk hogy elég legyen ha tsak jó juhok és másokhoz hasonlók vagyunk: Jó pásztoroknak is kell lennünk, szánakodással, és szerezettel, hittel és bizodalommal, böltseséggel és erővel telyes pásztori szivvel kell birnunk, annyi fok száz beteg, meg romlott el tévellyedet és el veszett juhokon nyomoruságokba kell segittenünk. A' mi tiztünk többet kíván (l.) egy gyermeki tehetségnel, mivel másoknak lelkekért kezetek letünk. El köteleztük magunkat, hogy őket az ellenségnek minden köteleiből ki mentjük, az ellenségnek minden álnoksága és fortélja ellen meg tanitjuk, és szükséges erővel el készitjük, nékiek állapotjokhoz képest tejet és erős eledelt szolgáltatunk, őket Istennek minden utjaiban vezetjük,

jűk, és a' JESUS KRISTUS telleségéneK
kintSES kamarájába bé víszszűk. Oh
gondoljuk meg, mit válloltunk ma-
gunkra, és ezt mint akarjuk végben
vinni. Melly hatalmas az erős fe-
gyveres, mikor az ő palotáját őRzi.
Mennyi erő, mennyi vitézi bátor-
ság kívántatik, ha az ő országára
reá űtni akarunk? Melly méilyen
vagyon a' romlottság az emberben el-
rejtve? melly számtalan fok felék a'
nyavalák, mellyeket gyógyittanunk
kell. Es mitsoda böltsesség kíván-
tatik arra hogy minden sebre hozzá
való olajt és kenetet tudjunk adni!
Melly különbféle az Istennek taná-
tsa |a' kőrnűl álló dolgoknak kű-
lőmbségek szerint, mellyekben a' lel-
kek taláztatnak? Melly tsudálatosok
az ő utai? Mitsoda esméret és böl-
tsesség kívántatik, hogy a' kegye-
lemnek minden nyomdokit eszre ve-
gyűk,

gyűk, hogy annak munkáját ne akadályoztassuk, hanem elő mozdiassuk? Oh melly tompafejek és kő szivek nem fordulnak elő tisztünkben? Nagyobb része halgatonknak nem másképen lépik gyűlekezetünkben, hanem minden jó ellen bé kerítve és bé féltve, egy igazság ellen tizféle fogást és mehetsigetis szoktak elő forgatni. Es ha mind azoktól megfoiztottuk is, hogy akaratjokat meggyőzhessük de az áitolkodotság utunkat el állya. Meg sem fogják sokan, ha velek Isteni dolgokról beszélgünk. Sokan ha értik is, olly ifzonyu gondatlanságban találtnak, hogy az igazsággal annyit gondolnak mint az hazugsággal. Sokan még balgatagoknak fognak tartani, hogy magunkat azzal fárasztjuk, hogy őket más utra hozni akarjuk, hogy sem mint a' mellyen az ő Atyaik jártnak,

tanak, mivel hogy ő nekik egyik annyi mint a' másik. Ha pedig az Ur némellyeken győzdelmet adand, az ellenségnek mennyi tsalárd és váratlan intselkedésinek kell eleit venni? Mint iparkodik ő hogy minden menyei dolgokban az ő pokolbéli magvát belé hinthesse. Efes. VI. 12. Es olly titkon tud mesterkedni, hogy néha a' jótul szinte ugy kell őrizkednünk, mint a' gonosztól. Ez illyen állapot és hivatal azért rőbbet kíván tőlünk a' tsupa emberi tehetségnel. Tudni illik Isteni erőt, böltseséget és hűséget, az ismérnek és experientianak vagy tapasztalásnak (m.) minden ki gondolható készületit. Azzal meg nem készül a' dolog hogy rőt oldalunkon heverünk, vélekedünk és gondolkodunk, hogy a' jó kezdéssel magunkat vigasztalljuk; a' kegyelemnek mértékével mellyet az

UR

UR nekünk ofztott, meg elégszünk; elég ha reánk bizott külső munkánkot olly hűséggel, mind a' világ kíványhatja, véghez vízfzük. Oh nem ugy szerelmes Atyámfiai! Egyszer a' gyülekezetnek kezében akadunk, Urunk az ő népe között egyszer mint segítőket és szabadítókat Obed v. 21. ugy állított, mi is magunkra váloltuk, hogy a' reánk bizott lelkeken Szerentsénket meg próbáljuk, és azoknak nehéz és veszedelmes igyekben segítséggel lefzünk. *Qui vult sinem, velit etiam mediu necessaria.* Ha ezt szerentséssén véghez akarjuk vinni, tehát szükség hogy annak, a' ki az Atyától lett mi nekünk böltseségünk, igasságunk, szentségünk, és váltságunk, a' szolgá-larnak és meg szentelésnek ajándékának öregbüléséért alázatosfán esedez-zünk; az ő oskolájában lábaihoz le
bo-

boruljunk, mindennapi imádság, Isten igéjének vizsgálása, és ő vele való társalkodásunk közben minden mi tehetetlenségünkben, az ő bőltéségének és erejének nagy gazdagsága által, inkább inkább ki épülni igyekezünk.

(1.) Ezekből és a' következő igekből meg tetzik mit kelljen azok felől tartani, kik az ő predikatiojokat vagy régen irt és más gyülekezetekre alkalmaztatott Rapsodiákból memoriter tanulják, vagy pedig postillákból ki írják. No igaz ugyan, hogy a' szemek többet látnak, mint a' szem, és a' ki okosságával tud élni, az írott vagy nyomtatott predikatiokat magának és az ő gyülekezetének nagy hasznára fordíthatja; mindazáltal nem tudom mit mondjak azoknak mentsegekre, a' kik ho'ott a' tanításra adták magokat, tanítani nem tudnak, a' kik vakoknak vezetőivé lóttanak és magok vagy nem látnak, vagy az utat
nem

nem tudják, és az ő sziveknek tellyes-
ségéből egy épületre való predikáti-
ót nem tudnak elől hozni. Mert 1.)
miért merted magadat a' szólásra adni,
minek előtte tanultál volna szólani,
nem repül a' madár, míg tollai nem
nyólnak. 2.) Ha immár annyi tudo-
mányt nem vittél a' te tisztredbe, hogy
magad legeltethetnéd az Istennek
nyáját, miért nem iparkodtál, olva-
sással, elmélkedéssel és buzgó imád-
sággal, hogy a' te szivedből azt az
Istennek isméletivel és szeretetivel, és
az igaz hittel, és ebből származandó
világossággal meg tölten, mások-
nak predikalhottál. *Más.*

Lám az Isten ad bőltéséget *mind-*
neknek bővséggel szemre való hányás
nélkül. De kérje hittel. Jak. 1. 5. 6.
Kiki száljon magába és lássa, hogy ugy
ne járjon mint amazok. Mat. 25. 3.
9. 12. cf. Rom. 2. 21.

[m.] Ennek a' kettőnek együtt kell
járnia az irás szerint, Solt. 34. 9. a' hol
David nem csak az Isten jó voltának

D

kosto-

köztölésáról, vagy tapasztalásáról szól, hanem ugyan azt az isméretnek és látásnak eleibe is teszi, nem mint ha az ember az Istent előbb kösfolhatná, mint meg ismérné, hanem hogy a' kösfolásból vagy experientiából annál világosabb és főebb isméret emelkedik. Így Pál is Fil. 1. 9. öszve köti az isméretet és az értelmet, vagy a' görög textus szerint az érzést. És már ez az érzés, tapasztalás, kösfolás vagy akár mi néven nevezendő experientia ellenébe téetterik a' tunya, hideg és hivalkodó gondolatnak, mellyet az ember magának formál az Istentől és az Isteni dolgokrol. Meg kell azokat kösfolnunk, az az: úgy szemlélnünk, hogy a' mi Lelkünk azoktól ugyan el foglaltassék, és azokat, úgy kell kösfolnunk valamin a' leg kedvessebb izü eledeleket. 1. Petr. 2. 3. Sid. 6. 3. Érezhetni pedig nem csak az Evangéliomi tudománynak erejét, melly igen édes és nagy örömmöt ad az embernek, hanem a' törvényt is, az az: a' bünt, az Isten haragját,

ragját, sőt a' pokolnak erejét, a' mint a' Symbolicus könyvek szólnak. Es imé így nyílnak meg az embernek szemei, így lehet az ember bizonyos, mivel nem csak hallotta az igazságot, de annak erejét költölte is. Jan. 7. 17. 4. 42. Ez teszi az embert, hidd el, jó prédikátorra, így tudod az Istennek igéjének jó izü, egyszer mind tsipós borát ajánlani a' te halgatóidnak. Így ír Luther Márton Tomo VII. Altenb. *Itt kell kezdődni a' tapasztalásnak, hogy a' keresztyen (fokkal inkább a' tanító) mondassa: eddig hallottam és hittem; most tapasztalom, hogy úgy vagyok. Mert én gyakorta balálos veszedelemben és az ördög köteleiben voltam: de az Isten engem ki segített. Ez a' tapasztalás tsinál jó keresztyént.*

§. 16. V. E' mellet szivünknek minden bizodalomával és örömmel biztassuk magunkat, hogy valamelly nagy a' mi szükségünk olly nagy 's olly gazdag a' kegyelem-

lemnek és ajándékoknak tellyesége a' JESUS KRISTUSBAN, mellyet meg nyerünk, ha a' kegyelemnek Istentől szabott rendiben találhatunk. Urunk minden személy valógátás nélkül osztogatja ajándékait. Az ő tanítványin meg mutatta mennyit adhasson és adni is akarjon, ha alkalmazos edénekre talál. (n) A' rendkívül való és tsuda tételeknek ajándéki, mellyek azokra, kik utának jöttek, nem szállottanak, az Apostol maga vallása szerint I. Kor. 12. 28. 3. 13. 2. 13. 14. feqq. leg alább valóok voltak. A' rend szerint valóok pedig, mellyeket miis nem kevesbé várhatunk, leg drágábbak, és leg hasznosabbak, és valóban a' tanítványokban olly kiváltképen valóok voltak, hogy az ő nagy bátorságu hitokról, fundamentomos magok meg tagadásokról, Evangelio-
mi

mi tisztaságokrul, gerjedező buz-
góságokról, az embereknek lelkek-
hez égő szeretetekről, mind halálig
meg tartott hűségekéről, és az ő ben-
nek lakozó kegyelemnek több gyű-
möltseiről, szívünknek nagy indulá-
sa nélkül nem emlékezhetünk.

(n) Hogy ha az Isten titkainak sásárában,
mint Pál 1. Kor. 4: 2. mondja, igaz
hűség találhatik, az az: ha mindene-
ket nem tettetésből, imigy anugy:
szokásból, embereknek akarván ked-
veskedni, vagy maga hasznát vadász-
ván, de szívből, az Istenért, és fe-
lebarátjáért tselekezik; e' mellett az
Istentől vött kevés ajándékokkal hi-
ven él, és kereskedik, tehát talál
ugyan még is magában elég fogyat-
kozást, sőt mennél többre mégyen a'
tudományban, és az e öben, annál
inkáb panaszolkodni kénytelenítetik;
quantum est quod nescimus; mind-
azon által magát az UR JEusnak hű-
ségével mindenha vigasztalhatja. Oh

melly nagy türéssel hordozta Urunk JESUS az ő együgyű Tanítványit. Lásd. kérlek Mat. 16. 8. 9. 23. 18. 1-5. 20. 10-18. kiváltképen. Luk. 22. 24-30.

§. 17. Mind ezen kintsek penig a' mi számunkra is szereztettek és ígértettek, szintén ugy, mind az akkori tanítványoknak, és tsak olly szolgálókra várnak, kik azoknak nyomdokiban lépni, és ugyan azon tisztsben Uroknak szolgálajára bé állani magokban el végezték. A' meg térésnek és hitnek első malasztja, mellyre Urunk bennünket méltoztatott fok száz ezer jóknak bizonyos Záloga, mellyek velünk is közöltettek, ha ezen első talentommal hiven kereskedünk. A' mint Urunk talál bennünket, a' fzerint fog megítélni. Ha tunyaságban és gondatlanságban élendünk, 's azt gondol-

doljuk: hálá Istennek! most íem va-
gyok nagyobb, mint ennek előtte
még is irgalmasságot nyertem; e-
mellett pedig Krisztusnak fel nyílt,
és ki áradott tellyeségéből szár-
mozandó nyereségért semmire nem
törődöl, tehát te töled mint házon-
talan és röst szolgától az is el véte-
tik, a' mid láttatott lenni Luk. 8. 18.
Ha pedig tapasztalja, hogy a' Ke-
gyelemnek kintséből egy nyereséget
a' másik után hozunk, tehát mint
jámbor és hiv szolgait meg kedvel,
és fok javaira fog bizni. (o)

(o) Az hűségnek tsorbája meg tertzik,
mikor az ember némelleyekben hiva-
taljának meg felel, a' bűn ellen p. o.
egy kevéssé feddődik, ellenben
más nagy dolgokban lágy, tunya és
tsüggedő; kiváltképen ha a' veszedel-
lem és a' munka nagy, és a' mellet
kevés betsületet várhatni, holott a'
Szent Lélek mindenebben vár hűséget

Dávidnak példája szerént, ki a' Jáko-
bot legeltette az ő Lelkének tökéle-
tességé szerént. Sólt. 78. 71. 72.

§. 18. Midőn Urunk tanítványit
el küldene az Isten országának Evan-
geliomának predikállására Matt. 10.
még nem valának ollyánok, a' mi-
néműnek kellett lenniök. Ajándé-
kozot ugyan az UR nékik némolly
tisztbéli áldást, a' lelkeket is alajok-
veté, és igaz engedelmességeknök
leg kiffb gyümölséért-is nagy jutal-
makat igére. Matt. 19. 27. 29. De
gyakorta érezhetőképen értékre is
adta, melly kevesé elégedhetne
meg vélek; ottan ottan kemény letz-
két is adott eleikben, minémű Matt.
18. 1. 3. *Ha meg nem tértek, és ollyánok
nem lesztek, mint a' kis gyermekek,
mennyeknek országában nem mehettek.*
Mind az által mint hogy olly embe-
rek valának, a' kik ugyan a' végre
kez-

kezdék a' Kristus iskoláját, hogy naponként jobbak lehetnének, tehát az Ur is nem csak el szenvedte minden ő erőtlenségeket, hanem a' szent léleknek nagyobb mértékével is biztatta. Es minek utánna a' Keresztnek után őket jól meg tisztította volna, butsvételékor nekik ilyen vigasztalást hagyott: *Ime én el küldöm ti redtok az én Atyámnak ígérété, ti pedig maradjatok Jerusalemben, míg nem fel öltöztettek onnét fellül mennyei erővel* Luk. 24. 48. 49.

§. 19. Szerelmes Atyámfiak! Ha az Ur tisztunknek kezdetiben, és annak fok fogyatkozással való viselésében mind az által az ő nagy türe- se és szeretete szerint minket az ő Pasztorinak esmér és áldásának valami nyilván való jeleit mutatja, ne vegyük azt olly névvel, mint ha velünk tellyességgel meg elégednek, és tö-
 D 5 lünk

lünk egyebet nem kívánna, hanem inkább az ő békességes tűrését idvőségünknek tartsuk, és naponként jobb meg téréstől gondolkodjunk, hogy azon igéreteknek és gazdag kegyelemnek alkalmasabb edényi lehessünk, mellyre az ő lelke tisztánknek első tisztendeiben el akar készíteni. Mert ha a' kevésség seregét, mellyel eddig az Ur kezéből éltünk, az ő ditsőséges kegyelmének gazdagságával egybe vetjük, mellyre az ő ó és vj Testamentombéli követi szólitanak; tehát ahoz képest, a' minéműcknek kegyelem által kellene lennünk, majd csak semmik vagyunk. Sokak azok között, mellyekkel még nem birunk, Idvőtönknek kezében más időre tartatnak, és ha jobban tufakodunk, 's győzödelmeskedünk, meg adattnak. Akkor a' mi kevésséggel most birunk,
főlös

főlöslég meg szaporittatik; a' kegyelemnek tsöppeiből eg'iz folyó vizek, a' szikrátskából lángos tűzek fognak származni. Mert ekképen tettszett néki, hogy az ő erejét a' mi erőtetlenségünkben végezze el, és minden javait mint egy folyó vizet, és az igasságot mint a' Tengernek habjait reánk bőven ki öntse. Ef. 49. 18. hogy mások meg rettenjenek a' békességen és mind azon a' jón, mellyet az UR nekünk akar adni. Jer. 33. 9.

§. 20. Ezen igéretekre URunk az ajtót a' Prófétáknál annyira meg nyitotta, hogy mi jól láthatjuk; a' lenne ő néki örvendetes neve, dicsérete és tisztessége, ha mindnyájunkat olyan állapotban láthatna, mellyben az olyan jó által bennünk meg ditsdítetnék, Higyünk azért ő néki, hogy mind ezeket ve'ünk

valóságosan akarja közleni, ha tsak
 tőle el akarjuk fogadni. Nem szo-
 kott Urunk kővér ígéretek tenni
 és sovánjon meg adni. Még vére-
 vel sem kénelette azt meg sze-
 rezni, mint bánharná meg tehát,
 hogy olly drágán szerzett kegyel-
 mében minket ne részeltetne. A'
 mi tisztünk szükségképen kívánja
 azt, a' mi tehetetlenségünk mulhatat-
 lanul szükölködik a' nélkül, és őtet
 magát illeti, hogy mi az ő erejében
 és kegyelmében gazdagok legyünk,
 mert a' juhok, kiket reánk bizott,
 az ő Sajáti, és életét adta érettek.
 A' mint azért akarja, hogy keresz-
 tényiségünkben minden juhokat meg
 előzzünk, ugy akarja azt is, hogy
 a' Juhoknál több kegyelemmel és
 ajándékokal bírjunk. Azért mi kö-
 zülünk egy az UR előtt annyi, mint
 a' juhok között ezer, mert annyi
 lel-

lelkeknek idvössége függ attól, 's az
 UR kész mindenünknek magános-
 san annyit ajándékozni, mint min-
 den mi juhainknak egybe foglalva;
 mert nekünk olyan edényeknek kell
 lennünk, a' kikről életnek folyó vi-
 zének kell a' mi Juhainkra szármoz-
 tatni. Annakokáért minden Evan-
 geliomi igéreteket úgy szemléljünk,
 mint a' mi ki mutatott részünket, és
 az ilyen drága kintset szüntelen
 szivünkben friss emlékezetben hor-
 dozzuk, és minden Istentől adatott
 kegyelem által nagyobb buzgóságra
 hagyjuk magunkat fel indittatni:
 Azon részünk után siessünk, mel-
 lyet a' Mennyei hivatal a' JESUS
 Kristusban előnkben tart. Mint
 hogy pedig Urunk idvösségünknek
 minden szerzett javait a' szent Evan-
 geliomban helyhez tette, és ezen esz-
 kőz által akar az ő leg drágább kin-
 D 7 tseinek

tseinek részésülésére hozni, kérünk és intünk tehát benneteket, édes Atyamfiai, szíveffen.

§. 21. VI. Az Evangeliomi igét tellyes életetekben lelketeknek mindennapi éledelének tartásatok. Ebben terítette meg a' Mennyei tselédes gazda az ő asztalát és kiváltk. a' tanítókat hívta arra. Jan. 5. 35. Vegyétek azért eszetekben, hogy az ő hivatalát nagy bősületben tartásatok, és az ő Evangeliomának eledelében meg ne tsömöröljete. Jöjjetek mindennap többször mint egyszer erre az eledelre, és ugy tartásatok magatokat, mint ha a' ti lelketek ezen asztalhoz ugy tartóznék, mint a' test oda tartozik, az hol néki minden nap asztalt szoktak teríteni. Ha napjában kétszer ültek asztalhoz a' nyavalás testnek taplálásáért, oh a' ti nemes lelketek kétszernél többszer

elé

elegittessék meg Isten igéjével. Hamulandó testetek az ételnek idején egy két falattal kapozva jól lakni nem akar, oh hát bizony mulhatatlan lelketek sem elégedhetik meg azzal, hogy mint egy futtában az Igéhez bé szóljon, és ottan ottan magával egy falatotskát vigyen. Minékokáért oh vegyetek lelketeknek nyugodalmára, enyhítésere és táplálására is annyi időt és órát, mint a' testnek engedtek. Űljetek le az Isten igéje mellé, mint ki asztalánál le telepedik, és hiszi hogy ő néki már jussa és igassága vagyon minden szorgalmatosságát félre tenni, magát meg nyugosztatni, kenyeret örömmel enni és italt vidámsággal inni. Olvassátok az édes izű Evángeliumot, fontoljátok meg azt szivetekben, ruházzátok örömmel magatokra, a' mit Idvezitőnk szerzett, és rész

sze-

szerint meg adott, rész szerint ez után meg adni bizonnyal ígért: Beszélgetek a' felől a' ti Uratokkal, valljátok meg néki ha mi fogyatkozástok vagyon; kérjétek, hogy adja meg a' mit szivetek kíván, tellyes szivetekből vigasztaljátok magatokat az ő szeretetivel és irgalmasságával. Ha az Ur az ő igéjének némelly édességet és a' jövődő életnek erejét veletek meg kóstoltatja; vagy szivetekben új isméretet, ha jóra való új igyekezetet, és új őszönt indítand; vagy a' JÉsus Kristus szerelmének lángját ujjonnan felgerjeszti, oh vigyétek azon kegyelmet az Istennek szentséges helyébe, boruljatok le az Ur előtt artzátokra magánoffan, és üljetek egy ideig mint Dávid 2. Sam. 7. 18. az Ur előtt, mert az ilyen kegyelem tsendességben kíván meg őriztetni, és
mind

mind a' kovász egy ideig bé takarva munkálkodni. Matt. 13. 33. ha akarjuk hogy tartós és mozdulhatatlan hafznot hajtsón.

§. 22. Ha felkeltek és vízont az emberek társaságában léptek, gondoljátok meg, hogy kintseteket földi edényben és ellenség között hordozátok, és azért mind két oldalról kellyen őrizkednetek, hogy atól meg ne fosztassátok, vagy pedig magatok gondatlansága által azon kintsetek el ne düljen. Orizzétek azért azt a' ti lelkeitekben minden szorgalmatossággal és sziveteknek ki 's bé menetelére vigyázzatok, hogy a' fok féle foglalatosság miatt azt el ne veszessétek, miglen az Isten igejére vízfsza tértek, és az előbbeni kegyelemhez új nevelkedést gyűjtenetek. Higyjétek el hogy ez nem csak leg szükségesebb, hanem leg

kafz-

hafznossabb és idvösségebbebb mun-
 kátok lészzen. Mert a' mennyire él-
 tek az életnek fájáru a' JEsus Kris-
 tusról, és a' mennyire annak gyű-
 möltséivel az Evangeliomban maga-
 tokat meg elégítették; az Uj életnek
 annyi erejét fogjátok nyerni ti ma-
 gatoknak és juhaitoknak legeltetésé-
 re. Ha pedig más utra eredtek, és
 valami törvénybéli gyakor ársra, em-
 beri irásokra, vagy szinte magatok
 gondolatjára fakadtok, leg jobb
 igyekezetetek mellett is tévelyegni
 fogtok, minden erő nélkül ide's
 tová hanyattattok, és még is a' Kris-
 tus tökéletes idejének mértékére nem
 juthattok. Mert az Ur a' ti utato-
 kon el hágy benneteket fáradni, mi-
 vel hogy ti-is elnéteket a' Kristusban
 való együgyűségtől el hagyátok
 hajtani. Ha pedig az együgyű,
 egyenes és gyermeki uton maradtok,
 Id-

Idvözítőkhez tartotok, és egyéb-
 re semmire nem annyira kíván-
 koztok, mint az Evangéliomnak
 tisztá tejére, tehát úgy jártok, mint
 egy mostan született gyermek, a' ki
 anyja kebelében fekszik 's nevelke-
 déséről semmire nem szorgalmato-
 sodik, hanem szopik és jól lakik,
 de ugyan annál inkább nyúl, mi-
 vel minden szorgalmatosság nélkül
 csak ételében foglalatoskodik. Oh
 melly gazdag hasznát veszik ennek
 még a' ti juhaitok is, ha ekképen az
 Ur előtt ki és bé mentek és annak
 tellyességéből magatok is szorgal-
 matossan éltek. A' juhok azonnal
 eszékbe veszik, ha a' ti legeltetés-
 teknek édességét előbb magatok meg
 költöttétek, hogy sem nekik eleik-
 ben adtátok. Mivel hogy sokkal
 nagyobb buzgóssággal bátorsággal és
 kívánsággal fogtok ahhoz szólani,
 hogy

hogy azt másokkal is közölhessétek,
 a' mit magatok is meg kostoltatok,
 mint sem a' mit tsupa emberi erő ál-
 tal minden experintia nélkül imitt
 amott őszve szoktatok szedegetni. Ek-
 képen ha az Evangeliomi igasságot
 az ő Evangeliomi, kellemetességé-
 ben mint leg szebb kintset e' földön
 igyekeztek eleikbe terjeszteni, és
 azt minden festegetés és hijába való
 találmányoknak szoplője nélkül
 Evangeliomhoz illendő igasságban
 fogjátok hirdetni; tehát a' ti épüle-
 tetek nem lészzen fából, szalmából,
 poz dorjából; hanem aranyból, e-
 züstből, és drága kövekből fog álla-
 ni, és a' késérteteknek minden tűze
 ellen meg fog maradni,

§. 23. VII. Mutassátok pedig je-
 les férfiaknak magatokat az Isten e-
 lőtt való imádságban (p.) és azzal
 való szives tufakodásban, a' kit sze-
 ret

ret a' ti lelketek. Ezt kívánja tőle-
 tek a' ti mestertek, tisztetek, szük-
 ségtek, tulajdon lelki esmérgetetek,
 sőt az Istennek közelgető itéleti. A'
 ti mestertek azokat a' kik a' szent do-
 logban forgódnak kiváltképpen a'
 könyörgésre, keresésre és zörge-
 tésre igazította Matt. 7. 6. 7. Majd
 hihetelen dolog, mennyit kíván tő-
 letek a' ti tisztetek, és a' lelkeknek
 gondviselése; és ahoz képest a' mi-
 vel kellene birnotok, minden kézfű-
 letetek igen tsekély. A' ti hallga-
 tóitoknak nagyobb részét a' ti sze-
 metek láttára örömmel hordja az el-
 lenség pokolba, és ha erre csak ked-
 vetlenül néztek is, már egész orszá-
 gát ellenetek el kiszitette, 's ebben
 ő néki mindenek ti ellenetek szöl-
 gálnak, ti pedig erőtelenek vagytok,
 és ő ellene csak kezetekeket sem emel-
 hetitek fel, ha mindenek onnét fellül
 nem

nem adatnak. Nem méltán kényszerít-e ez benneteket futni az hegycsúcsokra, a' honnét jön néktek segítségtek hogy a' réfen állanátok és könyörgéstekekkel mind az ellenségnek béütését mind az Istennek ítéletit tartóztatnátok. Ezek. 22. 30. Már vigyázz az Ur reátok, ha ki közületek álle a' romlásra mint Mofes, az ő haragjának el fordításáért Solt. 106. 23. Ezek. 13. 5. és a' gyülekezésetért vigyáztoké? A' mi fő Páfztourunk legjobban értette mennyi imádság és tufakodás kívántatik a' lelki dolgokban; Annakokáért egész étfzakákat sem nehesztelt az imádkozásban el tölteni, kiváltképpen abban az időben mellyben azt a' tífzet és hivatalt akarta fel állítani, a' mellyben mi vagyunk Luk. 6. 12. Nem de ezzel többet nem akare mondani, mint száz szóból álló erőssége-

gek-

gekkel, az imádságnak a' mi tanítói tisztünkben való szükséges és használatos voltáról. *

(p.) Oratio velut murum se interponit inter peccata hominum & iratum Deum Ezech. 22. 30. *In qualibet causa intres cum Mose in tabernaculum ad consulendum Dominum & divinum audies responsum.* Kempis. 3. De imit. Christi c. 38:

* Es ha annyira nevelkedett volna a' népnek bűne, hogy már semmi imádság az Istennek haragját mint meg rekedt folyóvizet meg nem tartóztatja Jer. 15. 1. az imádkozó Prófétára 1) meg felelt az ő tisztinek 2) csak ugyan még is némellyeket nekie ad az Isten ajándécul, mint Pálnak Tsel. 27. 24. 3.) magának nyer vigasztalást és tsudálatos segítséget mint Jeremiás és Baruk Jer. 39. 11. 45. 5.

§. 24. Oh melly terhes tizikkel ez!
De ugyan azért az ellenségnek is legveszedelmesebb olázkodása alá vettetett. Melly gyakorta meg lé-
szen,

fzen, hogy a' kik Akadémiai vagy
oskolai esztendeikben alkalmassan
fel serkentek és meg buzdultak, majd
az ő tiszteknek első esztendejében
lassan meg hűlni, és házi gondvise-
lésre (q.) adván magokat előbeni
buzgóságokban lágyulni, először az
mádságból pufzta szokást tsinálni,
végre mindent valami hideg foház-
kodásra hagyni, minden buzgósá-
got és forró igyekezetet szükségnél-
kül valónak tartani kezdenek. Oh
ne engedjétek szerelmes Atyámfiai,
a' ti lelketeket az ellenségnek! olly
tsalárdul reá venni. Mert vallyon
's gondolhatjuk e', hogy az a' kinek
magára nézve az imádság nem vala
szükséges, meg testesülésének idejé-
ben annyi könyörgéseket és esedezése-
ket annyi futakodásokkal és köny-
hullatásokkal egyetemben Istennek
hijában áldozott volna. Sid. 5. 7. Es

tanítványit imádságra, vigyázásra, keresésre, zörgetésre, tufakodásra és viadalra, olly nagy buzgó szorgalmatosággal hijában intette volna, ha tudta volna, hogy az mind házfontanlan és szűkség kívül való, és hogy egyetlen egy (r.) fohászzkodással és egy jó gondolattal ember mind bé érne? Bizony még kevesebb kellett a' kegyetlen ellenségnek tsalardságából és hatalmából eszébe venni annak, és még azzal jó békességben láttatik élni, a' ki magát imádsággal és esedéssel fel fegyverkeztetni és hartzra el készíteni nem szokta. Az illyen kétség kívül se a' maga nyomoruságát, se az ő Mennyci Atyának kegyességét nem isméri, a' kinek semmi kívánsága nincs azzal egy oraig beszélni, a' ki minden irgalmasságnak kutfeje, és minden jónak adója, és egyedül

E

gaz-

gazdag 's egyedül van tehetsége minden szükségünket be tölteni. De mettszünk több bizonságokkal? A' magunk példája bizonyítja, miként hogy az mádságban való leg kissebb tnyaságunkra is azonnal meg térhetetlen kárunk következett, 's magának a' vett kegyelemnek mennyi héja lett, ha az imádság ajándékának fel-gerjéztést el mulattuk.

(q.) Ha valahol, bizony a' mi országunkban féltő, hogy a' fizetésnek tsekélyly volta miatt, a' gazdaságban az egyházi szolga el merülvén, az ő fő munkáját vagy terítve ne hagyja, vagy tsak annyiban űzze, a' mennyiben a' világi szorgalmatosság engedi. Itt ha az hit, az imádság magának egészen való meg tagadása, kevéssel meg elegendő szív az embernek Isten kegyelme által segítségére nem mégyen, örülhet a' Sátán az ő késértetének, mellyel az Ur JEsust meg késértette Matt. 4. 2. 3. kívánatos ki menetelének.
Mind

(r.) Mind ezekből ki tetzik, hogy noha az Isten résziről az hofzszas imádság nem szükséges, és néha egy szívbeli foházkodást is jó néven véfzen; mind azáltal az hofzszas imádságot néha kívánja a' mi nagy' és fok szükségünk. A' mint hogy fokszor az ember kevés szóval ugy ki nem beszélheti magát Isten előtt, hogy az ő szive meg könnyebednék, ellenben az bővebb de szívbeli származott beszédből álló imádságban az embernek szive meg vidámittatik, meleggé, sőt tüzesé tétettetik. Leg fő képen az ő tisztit hiven tevő egyházi embernek számtalan indító oka és alkalmatósága vagon az imádságra. Mikor azért JESUS Mat. 6. 7. mondja: *mikor imádkoztok, ne legyetek fok beszédűek s. a. t.* nem az hofzszu imádságot, hanem a' Pogányoknak módjok szerént való *batologiát* tiltja, melly ebben állott 1) mikor a' Pogányok egy dologért fok egy féle szót szaporítottak és ugyan 2) azért mivel azt gondolták

E 2 hogy

hogy azzal az Istentől valamit érdemlenek és hamarébb nyernek.

§. 25. Hiszem jól tudjuk, hogy nem a' mi Atyánk szívének, hanem a' mi szívünknek kell az imádság által meg hajtattni és fel inditattni. Mert ő maga a' szeretet, és a' mi esenkedésünk nélkül nem szükölködik, hanem mi szükölködünk, hogy a' mi fagyos szívünk az Atyának szerelmében meg melegítettessék, az ő véle való bizodalmas bezzélgetésben meg hevüljen, és Istennel huzómos társolkodással azon forróságában meg tartassék. Világi javainkról hiszem ezt mondja az irás: *Hogy ISTEN az ő szerelmesinek enged álmo* Solt. 127. 2. Valamint a' kenyér ortzánk veritékével, de ugyan csak kegyelemből adatik; szinte ugy Kegyelem az, a' mi kerésünkre adatik: Es méltán mon.

mondatik: *Az illy kegyelmet és irgalmasságot nehez munkával keresi a' szív.*

(*) Kiváltképen a' munka előtt és után. A' jó predikációhoz, jó imádság kívánatik, azt mondja b. e. L. M. kinek is szokása volt a' leg jobb órákat imádságban tölteni.

§. 26. Mihez képest fzerelmes Atyámfiai, az illyen tisztünkben ne találtaffunk lágyoknak és rőtöknek lenni, hanem mindenkor buzgoknak és fel serkenteknek. Urunknak szokása vala a' leg korábbi reggeli, estve penig a' leg későbbi órákat Isteni buzgóságra választani. Es mivel a' népnek zenebonáskodása, és hozzá tódulása néki nem sok nyugodalmat engedde, éjtszakára ugyan a' végre hegyekre és puszta helyekre félre is ment Luk. 4. 42. Márk. 1. 35. 6. 46.-48. Luk. 6. 12. 4. 18. Közűnk senkinek nem leszen szükségé-

ges azon törödni, miként keressen olly alkalmas időt és helyet az imádságra, mint az, a' kinck nem vala annyi helye, az hol fejét le hajtáná. Annakokáért annal nagyobb kézfiséggel lépünk Urunknak nyomdokában, időnket helyűnket, és nyugodalmunkat, mellyett az UR nekünk engedett, forditsuk oda, hogy ő véle annál gyákrabban öszve jöhessünk, és magunk 's gyülekezetünk állapotjáról véle annál bővebben és szívefsebben beszélgethessünk.

§. 27. A' mi reggeli áldozatunknak az Urnak minden jóvóltáért fölöttéb is meg érdemlett ditséretét kell bé mutatni, nekünk pedig egész napra az ő aldását szerezni: annak kell nekünk arra erőt adni, hogy a' mi kereszténységünknek utaiban járhasunk; Kegyelmet, hogy abban

ban nevelkedhessünk: Böltsességet, hogy tisztünkben jól és hiven forgó-
 lódhassunk: Bátorságot, hogy ellen-
 ségünk ellen harcolhassunk: Hitet
 és békeséges türelt, hogy minden
 szenvedésünkben bátrak legyünk.
 A' mi Estvéli imádságunk arra szol-
 gáljon, hogy abban az Urnak az
 hálaadásnak áldozatját bé mutassuk,
 és a' mi véghez vit, és el mulatott
 tselekedetünket fundamentomossan
 meg próbáljuk, a' mi fogyatkozá-
 sinkon szívbeli törődelmességet mu-
 tassunk, és hogy mi magunk 's gyű-
 lekezetünk szükségét, buzgó kő-
 nyörgésbe foglaljuk, Azt a' mit
 imádsádunkban az Urnak ajánlot-
 tunk, nappal szívünkben kell hor-
 doznunk, fohaszkodással késérnünk
 és állhatatos zörgetéssel keresnünk;
 mindeneket pedig fiui reménységgel
 és bizodalommal várunk.

§. 28. Ha az Ur a' mi foglalatos-
 ságunk közben ottan ottan zörget a'
 mi szivünknek ajtaján emlékeztet
 bennünket, hogy a' mi szivünk el
 hajlott ő tőle; mutassuk leg alább
 azon barátságunkat hozzája, mellyet
 egy jó barátunkhoz szoktunk; és
 addig tegyük egy kevéssé félre azt
 a' mi kezünk alatt vagyon; miglen
 elfünkben veszfzük mi légyen az ő
 felőlünk való kegyes jó akarátja.
 Beszélgessünk egy kevéset véle min-
 den ízeretben és bizodalomban;
 Ha mit ellene vétettünk, őtet gyer-
 meki alázatossággal meg kövessük;
 ha mi jót az ő kezéből vettünk,
 azért néki sziveffen hálát adjunk.
 Es ha a' mi szivünk Istenhez haza-
 rért, térjünk örömmel a' mi mun-
 kánkra is, és igyekezzünk mindent
 Istenből Isten előtt, és a' JEsus Kris-
 tusban tselekedni, hogy minden
 mun-

munkánk szüntelen való imádság legyen 1. Thef. 5. 17. Mennél többet ajándékoz az Atya a' Fiúságnak lelkéből, annál ékeesebben gyönyörkedtessük magunkat az mádságnak orájában. Sőt mennyország gyánánt lézzen, ha sziveinket Istennek ditséretiben meg váltónknak lábaihoz le botosáthatjuk, és szűkségünket előtte ki önhetjük.

§. 29. VIII. Mindazáltal, fzerelmes Atyamfiai! az imádság mellett arról se felejtkezzünk el, hogy a' bűn ellen nekünk rendeltetett tusakodásunkat, minden iparkodással elől nem mozdittanánk. Mert valamint a' bűn ellen való viadal imádság nélkül haszontalan fáradság volna, ugy ellenben minden imádság a' bűn ellen való serény tusakodás nélkül nem egyéb, hanem utálatos kép mutátás. Innét Urunk Kristus az ő ta-

E 5

nit-

nitványit viadalra , tufakodásra,
Luk. 13. 24. Szent Pal az ő Timo-
theusát hartzra igazította 1. Tim. 6.
10.-14. 2. Tim. 2. 3. 5. 22. Nékünk
is mondatott. *Az iffui kívánságokat
el távoztassad, kövessed pedig az igazsá-
got, a' kegyességet, hitet, szeretetet, bé-
kességes türelést és szelédséget. A' hit
által való nemes hartzot hartzold meg;
ragaszkodjál az örök élethez mellyre hi-
vattattál is.*

§. 30. Azért hogy tanítói tisztben
állunk, ne gondoljuk, hogy a' bűnök-
nek késértetiből ki nőttünk volna,
de annyival is inkább tartanuuk kell
hogy a' Sátan minket kíván meg ró-
ftálni mint a' buzát, és majd mint a'
kigyó, majd mint Sárkány jön elő,
és vagy a' világ, vagy a' magunk
teste és vére által hozzánk férni
igyekezik. Oh melly fokban veszt-
ették el a' miátt Koronájokat, hogy
ezen

czen ámittó ellen olyan gyarlón
 őrzötték magokat, és a' hártzott olly
 kevesen álloták meg? Eleinten va-
 lami alkalmatosságot engedtenek né-
 ki szivekben, vagy illendő erővel
 ellene nem állottanak; Buzgóságok-
 ban és szorgalmatos igyekezetekben
 mikor észre sem vették egy kevesé meg
 hűltenek, az ő erőtlenéseket, mint
 szokták nevezni, jóvá hagyták, és
 ha bár a' jó dolgokból egyet is mást
 is el mulattak, azt semire szivekre
 nem vettek. E' mellet sem marad-
 tak, hanem tovább mentenek és szí-
 veknek szabadságot engedtenek olly
 dolgokra, mellyeket a' világ előtt,
 nem tsak mentegezni, hanem igazí-
 tani is tudtanak. A' pokokolbéli
 vadász utánok ólálkodott, az ő
 idejére vigyázott, 's a' midőn őket
 sikámló helyen találná, ugy el ta-
 szítottá, hogy magának-is a' világ-
 E 6 nak

nak botránkozására és örömeire lennének. Még is ennek csak fogyatkozásnak és emberi gyarlóságnak kellett tartatni mind addig, míglen az emberi gyarlóság, és fogyatkozás oly fok és nagy lenne, hogy ő közöttök és a' világ fiai között semmi egyéb külömbség ne maradna, hanem a' szólásban.

§. 31. Mások az el vett kegyelem után egy avagy több titkos bűnöket kedvellettek meg, mellyeket ugyan bűnöknek csmértének, és azoktól meg válni-is akartak, de ahoz soha szíveffen nem fogtanak, hanem mi-helyen nehéz volt, mindjárt kedveztenek magoknak, és vagy tusakodásokat más időre hallasztották, vagy penig azt olyan kedvezéssel folytatták, hogy az ellenségnek abból nagyobb bátorsága származott, hogy sem kára lett volna. Innét az ellen-
ség

ség őket egy pórázon szinte olly könnyen, mint másokat, veszedelemben huzhatta, és minden jótól elvonhatta. Judás a' fősvénységet hagyta uralkodni magában, mellyel ő ketség kívül keveset gondolt; és jólehet Urunk ő vele is közlőtte azt a' kegyelmet, hogy az őrdögök engednének nékie, mindazáltal az egy bűn őtet hirtelen őrdög rabjává tette, hogy az ő kedvére, az ő Urának és Mesterének árulója lenne. Ez penig lett nekünk példaul és inté-sül, hogy a' leg kissebb bűnnek se engedjünk szabad szállást a' mi szívünkben.

§. 32. Bennünk hordozzuk ugyan az ártalmas magot, melly első szüleinktől reánk szállott, ha bár tanitok legyünk is, de az UR Isten nem azért hagyta ezen ellen-séget a' mi testünkben, hogy véle

békességet és barátságot tartsunk, hanem hogy tellyes életünkben elle- ne tufakodjunk, és a' kigyónak fe- jét meg tapodjuk. Miglen azért em- ber az ő erőtlenységét, és gyarlósá- gát szégyenli, és a' leg kissebb bünt is mint pokolbéli kárhozatos fajzást testében üldözi, mind addig jele, hogy azzál egyesülésben és társa- ságban vagyon, a' ki jött a' végre, hogy az őrdögnek minden tseleke- detit meg rontaná; De mihelyen a' leg kissebb bünt is kezdi alá való- nak tartani, azt kedvelli, és kebelé- ben táplálja: tehát az mindjárt első lépes a' lelki halálhoz és örök vesze- delemhez. Mert a' testnek bőltel- kedése, Istennel való ellenkezes; Ha penig az ellenség egy ujni helyet nyert a' te szivedben, olly gyöngén tud az járni, és az emberi gyarló- ságnak fődele alatt titkon jádzeni; miglen

miglen el foglalja egészlen a' te szívemet meg foszt minden kintsedtől és minden kegyelemtől. Oh mitsoda vigyázó szemekkel kell azért az ellenségnek titkára vigyáznunk? Es mitsoda iparkodással kell a' mi testünkben lévő leg kisebb rősttségnek ellene állanunk? Midőn látjuk melly álnokul tudja az ellenség, minden mi fogyatkozásunk közé magát el rejtteni, és mennyi kárt tehet ő, ha az alatt nyugalomban és bátorságban hagyatik.

§. 33. Ne gondoljuk penig, hogy az ellenség az ő mérgével tsak fetétben kegyetlenkedik, vannak ő néki nappal repülő nyilai is, és az ő erejét ugy is meg próbálja. Hogy ha a' testnek, nyilván való tselekedetire nem ragadhatnaé? Meglészén, hogy a' bűn, melly a' mi szívünkben egy ideig mint egy meg győzetetni és
halva

halva lenni láttatott, vizfont meg kezd éledni, hogy az testünknek és lelkünknek minden crejét meggyulasztja. Melly veszedelmesek voltanak a' késértőnek álnok ostromjai, olly irtóztatóknak és retteneteseknek tettfezenek az ő tűzes nyilai, és mi tanittatunk ez által, hogy mind Kereszténységünkben, mind kiváltképen tanítói tisztünkben a' nagy Istennek minden fegyverét szükséges fel vennünk.

§. 34. Távoztassuk azért szerelmes Atyámfiai, mindenképen a' bátorságot, és egész életünkben magunkat úgy viseljük, mint kik vitézségre hivattatunk, és merő ellenséggel vagyon tufakodásunk. A' pokolbéli kigyó mindenütt utánnunk vagyon, a' világ minden felől ingeről, a' mi házi ellenségünk a' test és vér örömeit segít azoknak, és minden

gonofzra kéz ajtót nyitni. Oh mennyi Isteni böltsesség? mennyi erő? mennyi vigyázás? mennyi tufakodás kívántatik itt minden felől? hogy ilyen ellenségnek minden időben meg felelhessünk, és magunkat szerentséssén védelmezhezzük.

§. 35. E' végre társolkodjunk Isten-
nel többet mint sem emberekkel, és
szüntelen az ő országja előtt járjunk,
áhitatos imádsággal magunkat gya-
korta erősítsük, lelki isméretünket
Isten igéje szerint vizsgáljuk, az Evan-
geliomnak bezzédével magunkat
minden nap el kézzítsük, és örömeft
szenedjük, hogy az igaz meg ver-
jen és Atyafiságossán dorgáljon; a'
magunk fogyatkozásinkat soha ne
szépítsük, hanem mint leg nagyobb
ellenséginket a' mi testünkben öldöz-
zük; Mindenkor bátor szívvel és
Evangeliumi hitnek örvendezisével,
fele-

félelem és rettegés nélkül, de illendő vigyázással járjunk; minden dologban a' JEsusra, hitünknek el kezdőjére és végezőjére vigyázzunk. És ha valami gonosz óránk érkezik, mint Jákob néki öleiben essünk, és őtet tufakodásunkkal sirásunkkal és könyörgésünkkel mind addig tartóztassuk, míg meg nem áld bennünket, és ellenségünken győzedelmesé nem téfzen 1. Mos. 32. Hos. 12.

§. 35. Ha tisztetekben az embereknek való kedveskedést tzelul tesztitek, és ugy kezditek el, hogy benneteket minden ditsérjen, és felöleltek jót szöljön, el annyira nem fog a' világ haragudni, hogy inkább a' ti gyülekezeteknek nagyobb része böldognak állítja magát, hogy ilyen tanítója vagyon. Ekképen a' ti halgatoitokkal könnyen meg alkhattok; ha azt a' kevés természet szzerint, való

való jót, mellyet talám egyikben
vagy másikban találtok a' keresztény-
ségnek nagy probájának tartand-
játok, és azt (mint szokták monda-
ni) a' szerzettnek regulája szerint
fogjátok itélni, és azokat is életre
ítelenditek, a' kik nem élnek, azok-
nak bűneiket lágyon feddenditek,
mint Eli az ő fiainak vétkeket, pre-
dikáallástokat inkább azoknak fülcik-
hez szabjátok, és ó Adámnak szája
izént, a' kereszténységgel nékiek nem
alkalmatlankodtok, és valamennyi
jól tevőitek és kedves embereitek
lesznek a' ti gyülekezetetekben, a'
Kereszténységnek mind annyi
mustrái és példái lesznek a' ti halot-
ti predikációitokban. Ez a' szegény
tudatlan juhoknak igen fog tet-
zeni, és nem tsak ajándékokat
fognak hozni, hanem azt is örömeft
el fogják szenvedni, ha az ollyatén
tani-

tanítók a' leg hathatobb igasságot fogják predikálni, és kerefztényi tiszteket kétfzerte feljeb űzik mint mások. Nagyon ditsérik és mondják: Jól vagyon, ugy kell predikálni, ugy kell az igaz kerefzténységre és valóságra által verekedni. És azt vélik, hogy ez légyen olyan qualitas és tulajdonság, melly a' tanítói tiszthez tartozik, hogy a' nyilat a' szent helyen leg jobban meg kelljen vonni a' külső tarfoságban penig annyival többet tagítani, és nem szűkség olly szorossan venni. Az által a' többi igasságnak is, mellyet talám még predikálnak, ereje el vétetik, és az Ur, kinél az ő el titkolt gyalázatjok és álnok meg vesztegetések nem lehet titokban, őket az ő szolgainak számok közzül ki rászítja. *Faj tinektek mikor minden emberek jót mondanak felőletek, mert*
ba'

basznlóképen tselekedtek az hamis profétákkal az 8 Atyáik Luk. 6. 26. Gal. I. 20. 2. Jan. 12. 43.

§. 36. Ha a' ti tisztetekben kedvetek lészzen a' testi nyugodalomra és alkalmatosságra, senki nem fogja nehezteni, ha többet reá. ok mért munkán kívül nem tesztek, sőt fölőslég tartják, és benneteket mint szorgalmatos embereket még ditsérni fognak, ha egy hétben egy orátskát a' gyermekeknek hasznokra fordítandotok. (*) De könnyen el véthettek, mit gondoljon az Ur, midőn megtekénti; hogy a' juhoknak követitek meg eszitek, és magatokat azoknak gyapjával ruházzátok, de a' mellett az Ordinatióban reátok bizott curam individuaem, Tsel. 20. 10. melly a' ministeriumnak lelke volna, el annyira félre teszitek, és azért a' ti nyájatoknak lelki állapotját nem
esmé:

esmérétek, a' tudatlanokat nem tanítjátok, az erőtlenekeket nem gyámogatjátok, a' betegeket nem gyógyítjátok, a' sebesekeket nem kötöztetek, az el veszettet nem kerestek, az el tévelyedtet vissza nem hozzátok; hanem tsupán csak Ur napján mutattok egy legelő mezőt mellyel még élni sem tudnak, és a' többit abba hagyjátok. A' ki értheti értseé. (*)
 Olvassátok mit gondoljon a' ti Uratok, és az ilyen pasztorokkal mit fogjon tselekedni Ezek. 34. 7. 10. Jer. 23. Ján. 10. 3. 5. Meg elégednéteke ti véle, ha a' ti pasztoritok a' ti fereg juhaitokat csak ki vernék a' mezőre, és ofztán alunnának, és a' juhokkal nem gondolnának? Ha a' beteget betegen hagyjátok, a' Sántát Sántán, a' mi el veszett vagy farkás szájába esett, oda veszni hagyjátok. Mit gondoltok melly
 ne

nehelyen esik ez az Urnak? ha a'
ti juhaitokkal jobban nem gondol-
tok mint egy pásztor szokot gondol-
ni az ő juhaival? I. Mos. 31. 38.
40. (*)

(*) Ha ki a' reggeli, estvéli könyörgést,
a' Vasárnapi és Innepi predikatiós
meg teszi, bátor a' Bibliai magará-
zatnak és olvasásnak, gyermeki taní-
tásnak és magányos házi intésnek hi-
re sintsen. Lásd erről a' Sulyos Papi
Terhet p. 20 - 27.

(*) Ezt egyeberánt magyar Országban
mindenütt főképen a' nagy Vidéki
Gyülekezetekben elnem követhetni,
de a' hű Pásztor itt is gondolkodik és
Isten kegyelme által iparkodik, hogy
valamit tehesen. Igen hasznos co-
log, ha mikor vagy egészséges, vagy
beteges embereket lát vidékről jöni,
azoknak lelkekre annál szívesebben
szól és tanítással őket oktatja, serken-
ti, vigasztalja.

Non

(*) Non investuri sumus ni eos, qui peccarunt, sed nequis peccet, monebimus. Neminem specialiter sermo meus pulsabit. *Hieron.*

§. 37. X. Mindeneknek fölötté pedig állassátok magatokat példájul a' jó tselekedetekben, hogy a' mit tanítottok, minden lássa ti magatokban. Tit. 2. 8. 9. Mert a' mi halgatóinknak olyan tulajdonságok van, hogy a' mi tudományunknak commentáriusát, és magyarázatját mindenkor a' mi magunk életünkben szokták venni. Az hirdettetett igét nem akarják más-ként érteni, hanem a' mint mi magunk tselekedettel meg mutatjuk. Hijában igyekezünk őket szoros utra vezetni, ha látandják, hogy mi széles uton járunk és még is bizodal munk vagyon, hogy a' tzelhoz el érkezünk és idvözülünk. Ha mi ő nekik a' Kegyelemnek országának

nak minden ékességet és boldogsá-
 gát ditsérjük, magunk penig a' világ-
 nak szerelmét nagyobra betsüljük,
 tehát fognak tsúfolni bennünket,
 hogy el akarjuk őket hitetni, hogy
 a' világot meg kellyen tagadnunk,
 és a' menyeciket a' földiek fölött
 választanunk; és azt fogják gon-
 dolni, ha ez igaz, miért nem tsele-
 kezik magok. Mert ha mi az ő
 hitekkel tselekedetek nélkül meg elé-
 gedni nem akarunk, tehát ők
 minden igassággal azt Kivánhatják
 mi tőlünk: Mutasd meg a' te hite-
 det a' tselekedetidből, én is meg
 mutatom az én hitemet az én tsele-
 kedetimből. Ják. 2. 18. Minekokáért
 lépünk a' mi édes mesterünknek
 nyomdokiban, a' ki együtt kezdett
 tselekedni és tanítani. Tsel. 1. 1. Es
 azért a' mi nyájunknak szeme előtt
 úgy mennyünk ki és bé, hogy az

F

Evan-

Evangeliomnak fényessége a' mi életünkben mint egy tükörben úgy meg láttassék, mint az Isten ditsőségének fényessége a' Kristusban az Apostoloktól meg láttatott. Jan. 1. 14. coll. 2. Kor. 3. 18. 4. 6.

§. 38. Ha a' ti házatokban mint tselédes Gazdák forgolodtok; gondoljátok meg, hogy az UR benneteket bizonyos mód szerént házatoknak fejévé és meg tartójává tett, valamint Kristus az ő tettének feje és meg tartója Efes. 5. 23. és hogy már a' ti tisztetek légyen, a' ti egész gyülekezeteteknek eleven példában meg mutatni, hogy minden háznak és házasságnak annak példája szerint kell rendeltetni, a' minémű példát ad Kristus az ő Anyja szent egyházának igazgatásában. No kezdjétek azért a' ti dolgokat a' szerént: a' ti házatokat az URnak

szene

szenteljétek, minden házatok tselédjét Istenhez vezessétek. A ti házatokban szoljatok, beszéljétek az Istennek igaz félelméről a' ti gyermekeitek és tseléditek között, élesítsétek nékik az URnak parantsolatit, és tanítsátok meg őket azokra mikor fel kelnek, vagy le fekűsznek, ülnek, vagy az uton járnak. 5. Mos. II. 19. Meg parantsoljátok nékik, hogy az URnak utait meg őrizzék, és terjeszszétek eleikben, melly jól léfzen dolgok, ha azt tselelkedendik, a' mi jó és igaz. Tartsátok napjában bizonyos időt, mellyen a' ticitekkel egybe gyűljétek, az Urat segítségül hívjátok, az ő igéjében elmélkedjétek, egymást építsétek, és ebben semmi által magatokat akadályoztatni ne hagyátok. Járjatok az Isten előtt mint Abrahám, a' ti házatokban meg ne enged-

F 2

jétek

jetek semmi játékot, vendégséget,
 pompát kevelységet és efféléket; A
 mennyiben töletek lehet a' ti háza-
 tok tselédi között el ne fzenvedjétek
 azokat a' vétkeket, mellyek egyé-
 bránt a' tseléd tartásban közönsége-
 sek; Mérgeskedést, hirtelen gerje-
 dezést, haragot, kiáltást, káromlást
 és gonofzságot; tisztátalan (mos-
 datlan) beszédet; tréfát, tséltcsapsá-
 got, hanem a' mennyiben rajtatok
 áll legyenek egymáshoz kegyelme-
 sek, irgalmasok, egymásnak örö-
 möst meg engedők. Efc. 4. 29. 5. 4.

§. 39. Ha más emberek közikben
 mentek, vigyázzatok leg előszer ma-
 gatokra, hogy senki a' ti kintsete-
 ket el ne ragadja. Ha valami nagy
 társaságban kénytelenítettetek lenni,
 azon legyetek hogy az élő és látó
 Istennek előtte úgy viseljétek maga-
 tokat, hogy minden láthassa, hogy

ti azt hiszitek, hogy az Isten legyen leg főbb személy minden társaságban, és hogy ahoz nagyobb betsü-
 lettel vagytok, mint a' többihez, kik a' társaságban jelen vannak. Az háfzontalan trágár beszédeket épen ne szenvedjétek, hanem meg foggyé-
 tek, hogy tiis annak büntetését ne hordozzátok. 3. Mos. 19. 17. Ha az nem lehet, mind az által leg kif-
 sebb jelt ne adjatok, mellyből azt nézhetnék ki, hogy az olyan be-
 szédnek nem szinte vagytok ellensé-
 gi. Ha vejenditek észre, hogy a' gyöngyöt nem hánjátok dísznök eleiben, ne szégyeneljétek a' Krisztus felől való bizonságtételt. Ha egy a' tarsaságban örömeit beszélj az hadakozásról, a' Kalmár az ő kereskedéséről, és ákarkiis az ő professio-
 járól és kereskedéséről, gyakorta másoknak inkább unalmokra, mint

hasznokra, miért nem kellene néktek fokkal inkább szolnotok másoknak idvösségekre a' ti Uratoknak és meserteknek tselekedetiről, annak gerjedező szerelméről, mellyel ő az embereket szerette, és arról a' jóról, mellyet ő nála az ővei találnak. Ha látjátok hogy a' ti épületes beszédeknek néhol nem volt bőtsülete, tehát adjátok értékre, de minden bőltsességgel, és minden gyalázás nélkül, hogy ti még fokkal kevésbé szenvedhetitek az ő hejában való beszédeket.

§. 40. Az penig távól légyen tőletek: hogy a' ti halgatoitokkal pipázás és mulatás mellett egész orákat el töltenétek; és tsupán tsak azért mennétek őszve, hogy valami jó izű falatnak el költésével és haszontalan beszélgetéssel a' drága időt el vesztegetnétek. Mert ti tanitok vagytok, kik-

kiknek semmi el vesztésre való idő-
 tők nintsen, de minden minutát azon
 kell meg váltanotok, hogy a' ti id-
 vőzétőtök hasznára fordítsátok. Az
 olyan magatoknak e' világhoz való
 alkalmaztatása ti hozzátok mint az
 Urnak szenteltettekhez épen nem il-
 lik. Tinektek magatoknak tiszte-
 tekben és azon halgatóitoknak, kik-
 kel olly bizodalmassan társalkodtok
 semmi ártalmassabb nem léfzen, mint
 a' juhokkal való ollyan őszve elé-
 gyedés, mellyben gondatlanul a'
 magatok erőtlenségteket el aruljátok.
 Inkább minden társalkodástokban
 mutassatok igaz Evangeliomi, fel-
 serkent és szomjuhozó szívet, min-
 denben tiszta rzélt, melly az UR e-
 lött kedves légyen, és soha a' ti ju-
 haitoktól szíves fel serkentés nélkül
 el ne menjetek. (") Es ez illyen ma-
 gános beszélgetés jobban meg nyitja

szemeiket hallgatóitoknak, mint só-
kaknak bőséges tanítások.

(*) Mi magyar egyháziak vizsgáljuk ma-
gunkat, hogy ha a' Lakodalmakban,
tórokban, keresztelőkben és más mu-
latságokban úgy viseltük magunkat,
hogy az jelen lévő emberek nem
hogy meg botránkozzak volna ben-
nünk, de általunk inkább épültenek.
Nem tartom ugyan épen éktelem do-
lognak, hogy efféle alkalmatosságok-
kal egyházi ember jelen legyen (hi-
szem kiki, lássa hogy efféle bűnre va-
ló ingereltetéséken mint áthat meg)
mindazáltal az én ítéletem szerént
jobb volna némelly régi Comiliu-
moknak Canonjai szerént a' Lakodal-
maktól (nem külömbé a' tóroktól 's
a' fele alkalmatosságoktól magát meg-
vonni, mint későn azt a' híralmás
panaszta tenni: *Quoties inter homines fui
minor homo redii. Seneca Ep. 7. Facilius
est domi latere, quem foris se posse suffici-
enter custodire. Qui igitur intendit ad in-
teriora & Spiritualia pervenire, oportet*

eum

cum cum Jesu a' turba declinare. Th.
a' kempis de Imit. Chr. L. I. c. 10.
n. 2.

§. 41. Minden magános állapotokban úgy intézzétek életeteket, hogy a' gyülekezetenek mustrája és tüköri legyetek, ők is az hasonló dolgokban mint viseljék magokat. Ha tápláltatásokat a' föld mivelelésből kell várnotok, alkalmaztassátok azt az Istennek országára; azzal szinte annyit építhettek mint tisztekek szerint való predikállástokkal. Mert a' mellett léfzen alkalmatosságok hogy a' ti elméteknek állásának és szelid és tsendes lelketeknek nyilván való probáját mutathatjátok. (*) Igyekezzetek tselédjéteket az igasságnak tapasztalására, a' jónak meg kedvellésére hozni, hogy ne mint barmok, hanem mint emberek, sőt mint keresztenek ne-

F 5

vel-

velkedjenek és hagyják magokat igazgattatni: Tanítsátok őket, hogy az igaz kereszténységet nem csak a templomban hanem hogy a mezőben is gyakorolják mint Urunk az ő tanítványit oktatta a mezei virágokról, vetésről, aratásról, szőlőről vett példákkal és hasonlatosságokkal, hogy mindenkiben elméjüket a teremőnek dicséretére felsemeljék.

(*) Non nisi cogitata ferás,
 Ingratitudinemque feras,
 Non queritor de tua causa,
 Non quaerito scutum in Aula,
 Sed missita injurias,
 Dic semper DEO gratias,
 Justa tua DEO indica,
 Nec publice te vindica.

§. 42. Ha az Urnak kezenyomoruságban helyhezterett benneteket, és meg engedi hogy különbféle szerentsétlenségben jussátok, tehát mutatás

tassatok tsendes meg hodulást, for-
 fotokkal meg elégedést, bizodalmat
 és bekeséges türeést. Távoztassa-
 tok minden hitetlen, morgolódást
 és illetlenpanaszolkodást Jud. v. 16.
 az accidentiakért ne vörsöngjete-
 k; a' Kevés jövedelmen ne sopánkod-
 jatok, fizetéstekekröl ne predikáljatok,
 hogy kevés, és azt sem szolgáltat-
 ják bé: Hanem legyetek tsendesz-
 fzek mint Aaron. 3. Mos. 10. 3. 4.
 Mutassátok meg hogy nem a' föl-
 diek a' ti részetek és örökségtek, és
 hogy a' ti szivetek azokhoz nem
 ragadott. Es hogy a' ti egyedül
 való és leg főebb jutalmatok az,
 hogy semmi el nem szakaszthat ben-
 neteket az Istennek szerelmétöl, melly
 vagyon a' JEsus Kristusban a' mi
 Urunkban. Rom. 8. 38. 39.!

§. 43. E' mellett tökélljete-
 k magatokban, hogy a' Kristus keresztiit

bátor és békességes tűrő szível felveszitek; Mert Urunk úgy szerződött mi velünk: *A' ki akar utánna jöni, tagadja meg magát és vegyefel az ő kereszttét és kövessen engemet.* Es ezen igék annyival többet tehetnek nálunk, hogy Urunk azokat szinte akkor mondja, mikor magát az ő Mennyei szent Attyának mint áldozatra rendeltetett Bárány ajánlani akarta, és arról az ő tanítványival szólt. Matth. 16. 21-28.

§. 44. Ha azért a' magasságos Istennek Fia ezt az utat mi érettünk meg nem utálta, hogy vonogathatnánk magunkat mi kárhozatot érdemlett bűnösök, hogy ő érette a' Keresztnék utára nem lépnénk, mellyet az ő nyomdokával megjegyzett. Semmi olyan áldott eszköz nintsen a' mi meg szenteltetésünknek elő mozditására a' kegyelemnek orszá-

szágában boldogságunknak nevelésére, és a' mi minket a' Krisztus képehez hasonlóbbá tenne, mint a' Krisztus kereszttje. A' szent Lélek parantsolta nekünk az ő igéjében, hogy az ő embert le vetkőzzük, öldököljük, fészítsük, minden kívánságival és indulatival egyben. Immár pedig tudjuk ha mi reánk hagyatik, melly gyöngén, melly kényeffen nyulunk hozzája, hogy a' mi teftünknek meg fészítettéséből igen kevés, vagy semmi nem lenne, ha az UR maga kegyelmes kezeit reánk nem tenné, és néha akaratumk ellen is a' keresztt alá nem vonna. Minekokáért ebben a' hasznos oskolában örömmel kell maradnunk sőt még kiváltképen való kegyelemnek is kell tartanunk ha Isten valami szenedéseket reánk ereszt, mellyek tulajdon képen a' Krisztusnak

gyönyörűséges igájához és könnyű terhéhez tartoznak, mellynek leg nagyobb fulyát maga hordozta e földön. Az az: ha jónak találja, hogy az ő nevéért reánk szállott gyalázat és üldözés által bennünket meg alázzon. *Ha a' Kristus nevéért szidalommal illettetünk, boldogok vagyunk; mert a' Lélek, melly a' ditsőségnek és Istennek Lelke; mi rajtunk meg nyugszik. I. Pet. 4. 14.*

§. 45. A' kisebb késérteteket is penig mindenkor úgy tekéntsük, mint a' nagyobb szenvedéseknek előttek járó jó követit, és jó idején kéfzitsük magunkat a' nagyobb Keresztnek fel vitelére. *Még nem is esett egyéb rajtunk, hanem emberi késértet, Mert hív az Isten, a' ki az ő fzőlejében a' gyöngye oltoványra addig erős ostromló szelet nem botsát, miglen mélyen meg nem gyökerezik,*
és

és kár nélkül azt meg nem álhatja. Midőn pedig az Ur Isten nyugodalmat enged, úgy kell lenni mint Tselek. 9. 31. mondatik: *A' gyülekezeteknek azért egész Judeában, Galileában és Samariában békességek vala és épülnek vala az Urnak félelmében, és a' szent Léleknek vigasztalásában előmenvén sokasodnak vala.* De ne gondoljuk hogy az olyan állapot fokáig tartson, nem is volna helyes dolog ha mi ama' városnak kapuján bé mennénk es nem volnánk azoknak számok közül kik azt mondhatnák: *Mi jöttünk a' sok nyomoruságokból és meg mostuk, és meg fejeztettük ruháinkat a' Báránynak vérében.*

§. 46. Oh melly szükséges! melly idvösséges nekünk az olyan tisztításnak ideje. Mert annyi polyva keveredett a' buza Közé, hogy magok az Istennek Fiai azokat egymástól meg
nem

nem különböztethetik. Ki ment az ellenség, hogy a' maradék jó magot meg fojtsa és meg ölje, vagy leg alább hogy Isten ereje által győzedelmre ne juthasson és által ne veredhessék, akadályoztassa. Ha pedig az Ur az ő szűrűjét tisztítandja, és a' polyvát a' buzától el választandja, akkor a' mi szivünk nyilván lesz, és a' Lévi Fiai áldoznak az Urnak igassággal. Mal. 3. 3. Midőn azért ezek kezdenek meg lenni, emeljük fel a' mi fejeinket nagy bizodalommal, és vegyük észre, hogy az Istennek országa közel legyen, és ha azon tisztuláson által estünk, az után az Istennek ditsőségesebb áldását remélhetjük. Mi azomban békeséges türesnek általa birjuk a' mi lelkeinket, fejünket a' mennyei Atyának kebelében hajtsuk, *semmiről ne szorgalmatoskodjunk, hanem a' mi kérésienk*

sünk és könyörgésünk Isten előtt meg jelenjenek; Ekképen az ő békessege meg őrizi a' mi sziveinket a' JEsus Kristusban, az ő igaz mondása léfzen oltalom és pais mi környülőtünk, és az ő Attyai kedves jó akaratja nélkül egy haj szál sem csik le fejünkről. Mert azt mondja az Ur: *Ha meg térendeszs én is meg téritlek tégedet, és én előttem álaszsz, és ha elválasztod a' jót a' birtántól lészeszsz mint az én Fiam. Térjenek ők meg te bozzád, de te ne térj ő bozzájok. Es adlak tégedet e' népnek erős bástyául, és viaskodnak te ellened, de nem győzhetnek meg: Mért én te veled vagyok hogy meg tartsalak, és meg szabadsalak tégedet, azt mondja az Ur Jer. 15. 19. 21.*

§. 47. XII. Mind az illyen utatokban ragaszkodjatok hitben, az élő Istenhez, és meg lássátok, hogy semmi e' világon a' ti bizodalmatokat

kat el ne vehesse. Mert az Urban való öröma' mi erősségünk, az Istenben való hit a' mi fegyverünk, a' Krisztusban meg ujult értelmünk leg nagyobb nyereségünk, a' mi tanitói tisztünkben. Ha penig ettől meg hagyjuk fosztatni magunkat, tehát olyanok vagyunk mint bástya és kő fal nélkül való város, mint a' fegyverétől meg fosztatott vitézek, kiknek majd meg kötöztetett kezeinket kell az ellenségnek engednünk.

§. 48. Ha néha némellyek jó szándékat visznek magokkal a' tanitói tisztben, elein jól is fogják minden szorgalmatossággal és buzgósággal az Urnak munkáját a' tudatlanságnak el ofzlatására, a' gonosságnak el törlesztére; az ellenségnek országnak puszttítására; de ha sok akadályokat és ütközeteket látnak az utban, és emberi okossággal által nem lát-
hat-

hatják, mint juthatnának az ő tze-
 lokra; majd abból merő olyan he-
 gyeket költenek, mellyeket által
 nem hághatni, gondolkodnak a' vi-
 lági hatalmasságról, és azt vélik
 hogy addig semmit véghez nem vi-
 hetnek, míg a' Magistratus minden
 kőveket ki nem hány az utból. Ha
 az nem szolgál nékiek majd, mind
 két kezeiket le eresztik, minden
 buzgóságokat abban hagyják, sem-
 mit többé magokra nem akarnak vá-
 lolni, mind csak a' dolognak nehéz
 voltáról panaszolkodnak, kezdik a'
 régi szokás szerint az ő munkájokat,
 a' vétket a' Magistratusra hárintván:
 hogy az nem akar a' Ministerium-
 nak szükséges adfistentiával lenni,
 azért minden munka hijában vólna,
 még ha csak el kezdené, az sem ju-
 talmaztatnék még. Nem látjuk pe-
 nig, hogy csak elő hit, fáradhatatlan
 szor-

szorgalmatosság és békességes türe-
 sel való várás héjával vagynak, kü-
 lömben az olyan tsupa emberi uton
 meg nem akadnának, és olyan hi-
 tetlen 's kétségben eső gondolatokra
 nem fakadnának.

§. 49. Ha a' mi Urunk világi ma-
 gistratusra hagyta volna magát, és
 mind addig várakozott volna, míg
 az ő néki és az ő Apostolinak, az
 Isten országának elő mozditásában
 segítségül nem jött, tehát mi még
 most is sötétségben ülnénk, és mind
 ez oráig a' mi váltságunkról semmi
 Evangeliomot nem hallottunk volna:
 Egészlen más rendeléseket kellett
 volna tenni az ő országának fun-
 dálására. Mint hogy azért az Isten-
 nek Fia maga es az ő Apostoli, min-
 den világi segítség nélkül számtalan
 nehézségek alatt fundálták az Isten-
 nek országát, hogy kívánhatunk mi
 merő

merő azon egyenes útat és nehézség nélkül való tiszttet? és ha ollyat nem találunk minden bizodal munkat el vessüké? és a' dolgot el veszettnek tartasuké?

§. 50. A' mi egész tiszttunk a' pokolnak kapui ellen vettetett, mint mulathatnák hát e, hogy minden erejeket meg nem próbálnák rajtunk, és a' mi munkánkat keferüvé nem tennék? Mi pedig azért megyünk ő ellenek hartzra, hogy az Úrnak ereje által ő ellenek győzedelmeskedjünk, és a' prédát tőlök el ragadhasuk. Hit által esének le Jerikónak kőfalai, hit által kell mondanunk minden hegyeknek, mellyek az Isten országának utában vagynak: Meny el innét, és vettessél a' tengerben, és ennek nem kell lehetetlennek lenni. Akor kell leg bátrobaknak lennünk, mikor leg nagyobb

ne-

nehézségeket kell meg győznünk: Mert a' mindenható UR áll mi mellettünk. Abban van ő néki kedve, hogy ilyen uton mutassa meg az ő jelen voltát és ditsőségét, az ellenség minden ellen állásának is olyan rzélt és határt tett, hogy lehetetlen legyen, hogy a' jó kimenetelben fogyatkozásunk legyen. Ha néha a' nagy Urak az ő hatalmokkal olyan dolgot véghez vittek, melly az emberek előtt lehetetlennek tetszett: oh az erős mindenható Isten, kinél semmi nem lehetetlen, nem vihetnée fokkál könnyebben véghez, a' mi nekünk lehetetlennek tetszik? A' mint pedig hatalmán el nem mulik, ugy az ő Kegyelmes és Atyai jó akaratján sem mulik el. Olyan uton járt ő, mellyen minden okosság nagyon álmélkodhatott, hogy magának népet váltson, és az ő Fiát, annak

nak vérét és életét arra fordította.
 Lehetséges volna hát azt gondol-
 nunk felőle, hogy midőn e' szent
 Lélek mi általunk mint eszközi ál-
 tal utolsó kezét a' munkára téfzi,
 maga nem akarna segíteni, hogy a'
 JEsusnak vérével meg billyegeztetett
 lelkek, az ő vőlegénjeknek kebelében
 gyűjtesse. Bizony előbb meg
 mozdulnak a' hegyek, és az halmok
 el esnek, hogy sem az Urnak Ke-
 gyelme a' mi munkánktól el távozz-
 nek. Senki a' világon nem lehet,
 ki az ő szándékában és tiszttiben na-
 gyobb bizodalommal lehetne a' sze-
 rentsés ki menetel felől, mint mi,
 mert senkinek nintsen olyan drága
 ígérete és meg mozdulhatatlan de-
 monstratioi az Isteni adfistentia fe-
 lől, mint a' minéműt mi mutathatunk.
 Ugy kellene azért méltán lenni, hogy
 mind a' világ látná, hogy mi a' bi-

ZO-

zodalomban, bátorságban, hitben, reménységben, munkálkodásban, és sörkénységben másokat mindenecket fellyül haladunk.

§. 51. Semmi nem lehet a' világon (ha mi hivek lezendünk) a' ki minket a' mi gyűződelmünktől és áldásunktól meg foszszon hanem az hitetlen szív és kétségben esett elme. Ha bátorságunkat vesztiük, ha hitünket vesztiük, az Istent vesztiük, ha az Istent vesztiük, mindent elvesztiünk. Mert a' bus szorgalmatosság, gond, félelem és rettegés mind az hitetlenségnek gyümöltsei: mellyek szinte ugy nem lehetnek Isten előtt kedvesek, mint ezeknek gonosz gyökerek. Ha azokat szívünkben elízenvedjük és megérni hagyjuk: egymás után ugy ki szívnek bennünket, hogy az Istenben való bizodalomra, és az Urnak munkájához való

való bátorságos fogáshoz épen semmi erőnk hatra nem marad. Ekképen az ellenségnek majd hátat vertünk, egyben is másban is előtte ki térünk, a' hol nem kellett volna ki térnünk, végre kezeinket az eke szarváról el vonjuk, és (a' mint mondják) magunkat nyugalomra botosítjuk, és tisztünket a' világnak szokása szerint kezdjük. Olly veszedelmes dolog ebben a' bűnben esni, a' melly mind az által közönségesen kitsinynek tartatik, és igen keveset hartzolnak az ellen. Mincokáért Urunk szükségesnek ítélte a' félelmeket és hitetleneket azok között elől tenni, kiknek részek léfzen a' tűzzel és kénkövel égő tóban, melly az második halál. Jel. 21. 8.

§. 53. Vigyázunk azért szerelmes Atyamfia, hogy a' mi szivünknek tsalárdsága által, az hitnek bizodal-

G

má

mából ki ne essünk; De más felől meg lássuk azt is, hogy az hitnek hamis képe alatt vakmerőségre és magunk képzésére ne vetemedjünk és a' tettettet jó szándékkal az Isten országának több kárt mint hasznot ne tegyünk. Az Istenben való hit nem kívánja azt, hogy a' magunk, tettfezésünkben többet váloljunk magunkra, mint reánk bízott; se penig azt, hogy az Isten igéjének elő mozdítására olyan utat válofszunk, melly se Isteni se világi törvényben nem fundáltatott: Annyival kevesbé hozza azt magával, hogy olyan dologban avassuk magunkat, mellyre semmi hivatalunk nintsen, se az Isten ujjának intését nyilván nem láthatjuk.

§. 54. A' szolga, ki magát munkával el borítja és meg terhelli, magát alkalmatlaná teszi az ő Urának szól-

szolgálótjára, mert midőn annak
kivántatnék, idegen munkában fo-
glalatos. Minekokaért a' mi édes
Mesterünk a' mi hasznunkra intett:
*Legyenek a' ti derekaitok fel övedzve,
és szövétnektek meg gyujtva, és ti ha-
sonlatosok legyetek a' szolgálkhoz, kik
az ő Urokra várakoznak. Luk. 12. 35.
36. Nem szűkség hogy a' mi vá-
rásunk hivalkodó várakozás legyen,
mert nekünk az alatt kell hinnünk,
imádkoznunk, tőrünk, reménle-
nünk és elmélkednünk; ha ezen letz-
kére hiven léfzen gondunk, tehát
nagy jutalom-is következik. Sid.
10. 35. (*)*

(*) Ide tartoznak a' fok ki járások és
utazások, méllyek nélkül az ember el-
lehetne, holott azonban az Eklefia
fogyatkozást lát, maga az ember is,
lelkében meg feslik szent Agoston
mondása szerént: *qui multum peregrin-
nantur raro sanctificantur.*

§. 55. Ha semmi utat, tanácsot és eszközt nem látunk előttünk mint segíthetnénk illendőképén a' mi szegény juhainkon, tehát gondoljuk meg: hogy az hol mi semmi utat nem találunk, ott van Istennek ezer utja és módja, mellyet mi nem tudunk, és hogy azt végre olly ditsőségesen meg nyitja, hogy magunk tsudálkozunk rajta. Erre az Úrnak utára várakozzunk hitben, és a' dolognak Istenre hagyásával, azonban a' mi gyülekezetünk nyomoruságát és szükségét szorgalmatosán ő eleiben terjeszszük, ő vele bőven beszélgesünk, imádságban, esedezésben és a' tufakodásban mind addig esenkedjünk nékie, miglen tanácsot és segítséget nyujt. Lehetetlen hogy az illyen lelki dologban imádságunkat hiájában valóva tenné. De azomban más tartozunk minden crónket

őszve

őszve győjtenünk, és a' mi reánk
 bizatott juhainknak idvösségeknak
 elő mozditására fordittanunk, min-
 denorán azon gondolkodnunk, mi-
 képen 's hogyan valamit többet tse-
 lekedhessünk vélek, mint a' predi-
 kálás és gyontatás által szokott vég-
 hez vitetni. Egyéb igaz és a' meg-
 csett keresztyénységen törődő tani-
 tóknak tanatsokat meg fogadjuk, és
 az Isten hű szolgainak abból szár-
 mozó hasznokat meg tekintsük, az
 után kezdjünk imádsággal és türes-
 sel a' munkához, és próbáljuk,
 mellyik utat tesszük a' Urnak,
 mi közöttünk meg áldáni.

Ha néha a' mi leg jobb tanátsunk
 és keszületünk nem boldogulhat,
 meg lássuk mindazáltal hogy semmi
 extremitásra nem fakadjunk, azt gon-
 dolván hogy valami erő szakkal kell
 véghez vinnünk, a' mi értelmünket

meg szegjük, a' mi jó szandékunkat minden engedelmességgel Isten akaraja alá vessük, és azon gondolkodjunk, hogy más eszközők által még is a' mi tzelunkhoz jussunk. Ha mi tsak erőssék lezendünk, és semmi alkalmatosságot, mellyet az Ur mutat, kezünkrol gondatlanul el nem éréztünk, tehát az ő hűsége minket igaz utba vezet, melly az Isteni áldásnak pötsétit nyilván magával fogja hozni.

§. 56. Ofztan az olyan uton menjünk előbb minden ki gondolható buzgósággal, gerjedezéssel, örömmel és bátor lélekkel, az ellenségnek minden ellen állása ellen meg keményítvén a' mi homlokunkat; a' szükségekben, vereségekben, szorongatásokban, nyomoruságokban, háboruságokban, tisztesség és gyalázat által, szidalom (avagy gonosz) és jó

jó hir által mutassuk mint Isten szol-
gái magunkat, az alatt egyenes uton
járjunk, mindent túrjunk, mi ma-
gunkra és tisztűnkre vigyázzunk, sem-
mi munkát és fáradságot ne restel-
jünk, a' fergeteget jó néven vegyűk,
a' mint az Ur adja, semmi űldözések
által meg ne lágyuljunk és tsűgged-
junk: de az Apostoli lélekert Isten-
nek könyörögűnk minden mi nyo-
moruságunkban fölöttébb őrvendez-
zűnk. Ugy külömben nem lehet,
hanem a' mi szivűnk kívánságának
meg kell lenni. Mer ha munka van,
jutalom is van; ha tusakodás, győ-
zodelem is; ha vereség, nyereség is;
mert az Ur mi velűnk van, és mi az ő
directioja és vigyázása alatt va-
gyunk, a' világnak minden habján
által evezűnk, a' tzeira el érkezvén
meg látjuk hogy az Isten országának
részeről a' ki menetel meg is ditsősé-
ges.

§. 57. Ha az Ur oltalmat és segítségét gyujt azok által, a' kik az Anyaszentegyháznak tutori és dajkái, az olyan jó téteményért szives háladással tartozunk, az alkalmatosságra valamedig tart jól vigyázzunk. De arról se felejtkezzünk el, hogy az Anyaszentegyháznak veszedelme soha nagyobb nem volt, mint mi oltá minden emberi segítséggel élni kezdett, és azért meg lássuk hogy az átok ne illeszen, mellyel Isten fenyegeti azokat, kik emberekben biznak.
Jer. 17. 5.

§. 58. XIII. Tovább könnyen elgondolhatjuk, hogy ha igazán járunk egyebek fölött semmit magunknak nem kell tulajdonitanunk, sőt mindennek örömdöst lábaihoz űljünk valakinél gondolhatjuk, hogy az idvőségéről értekezödhetünk. Elöttünk járóinknak szívünkben engedelmesked

kedjünk, érettek imádkozzunk, tisztítárlainknak minden módon jobbulásokra kedveskedni igyekezzünk, a' magunk jussunkból és igasságunkból örömost engedjünk, de az Istenéből semmit se. Ellenkezőinknek személyünk ellen semmi gyűlötséget szivűnkre ne szállítsunk, de az Istent kérjük, hogy alkalmatosságot adni méltózzon, méképen jó teteménjel meg nyerhessük, örömost meg borsállunk, mindenekben magunkat az ártatlanokhoz szabjuk, minden hirtenkedéstől őrizkedjünk, mindenhez meg hányt vetett tanátsal kezdjünk, magunk tettészé szerint ne járjunk, de más tanátsát örömost hallgassuk; a' mi tisztűnket minden ki gondolható szorgalmatossággal végezzük, a' gonofznak még a' szinét is távoztassuk, és oda vigyázzunk, hogy mindenek tisztán igazán legyenek

gyenek mind Isten előtt mind emberek előtt.

§. 59. XII. Végezetre gondoljuk minden szükségünkben: Melly jó és kegyes Atyával légyen közünk, és nézzünk a' mi hitünknek és reménységünknek végére, mellyel ő minket vigasztalt. Ha a' mi terhes tisztünk a' mi fogyatkozásainkat föl földözi, és minket lelkünk ismeretiben szorongat, gondoljuk meg hogy még senki az ő tisztit Kristuson kívül, tökéletességre nem vihette, és hogy a' mi magunk igasságunkkal, meg nem állhatunk. A' mi meg Váltónknak érdeme a' mi tisztünkreis ki terjeszti magát, és az ő kedvéért vagy on olyan Atyánk, a' ki nem csak a' jót meg jutalmazza, de a' mi fogyatkozásainkat is meg botsátja és Atyaiképen helyre igazítja. Ha ezen a' világon semmi részünk nintsen, és

azért

azert femmit egyebet nyomoruság-
 nál és izenvedésnél magunknak nem
 ígérhetünk, mindazáltal tudjuk, hogy
 nem itt van a' mi igaz hazánk, és
 hogy a' mi életünk, Istennél a' Kristus-
 ban el rejtetett és mikor Kristus a' mi
 életünk meg jelenik, akkor miis ő véle
 együtt meg jelenünk a' ditsóságban. Er-
 ről annál biznnyosabbak lehetünk;
 mennél inkább már itt Istennel já-
 runk, és ő általa az örök életnek
 némű némű fengéjére és a' jövendő
 világnak erejének meg kostolására
 méltoztattatunk. Mert mind ezek
 a' kegyelemnek bizonyysági olyan
 virágotskák, mellyek a' mennyei
 hazából válok, és itt in Theologia
 viatorum az uton meg enyhittenek.
 Ha mi hivek lejendünk, és fokakat
 az igasságra vezérlendünk, el jön
 az idő, méllyben bé telik a' Daniel
 által fel jegyzett ígélet: *A' böltsek*

*tündöklelnek mint az égnek fényessége,
és a' kik sokakat az igazságra vezérle-
nek, mint a' csillagok örökkön örökké.*

§. 60. Látjátok szerelmes Atyánk-
fiai, mennyiszókkal öntötrük ki fzi-
vünket előtökben. A' mint hogy
penig a' mi tzelünk egyedül az vólt,
hogy bennetek szeretettel fel serken-
tsünk, így egyebet nem reménlünk
és várunk tőletek, hanem hogy ol-
lyan szivel fogadjátok a' minémüvel
iratott. (*) Az Ur rontsa meg a' Sá-
tánt mindenütt a' mi lábaink alatt
hamar. Minket penig tégyen ké-
szekké és tőkéltefekke minden jó
tselekedetekre, tselekedvén mi ben-
nünk azt a' mi ő előtt kedves a'
JESUS Kristus által,

A M E N.

(*) An-

(*) Annak, a' ki ezen letzkéket vagy in-
 téfeket nehezeknek és erő felett va-
 lóknak tartják, azt jutatom ezekben,
 a' mit Cassianus in Praef. su-
 per Collationes a' régyeknek pél-
 dájokról ír: *Haec in expertis atque in-
 eruditis pro conditione & mediocritate
 consuetudinis suae impossibilia forsitan vi-
 dēbuntur. De quibus tamen si quis vo-
 luerit veram proferre sententiam & u-
 trum impleri queat, desiderat experiri,
 festinet prius eorum propositum simili stu-
 dio & conuersatione suscipere & tunc de-
 mum ea, quae supra facultatem hominis
 videbantur, non solum possibilia, ve-
 rum etiam suauissima deprehendet.*

cf. S. 1. 4.

Egy-

Egyházi embernek buzgó imádsága, mellyben annak tisztje is le rajzoltatik.

OH én lelkemnek és mindeneknek, kiket a' te tulajdon véreddel megváltottál, fő Páfztora és Püspökjé! te leg jobban tudod miképen és mi által hívattattam én és jutottam ezen tisztre és ha te engemet a' te szent Lelked által el készíthettél, meg kenhettél, és így magam hívhattál. Oh mindeneknek előtte adjad ennékem a' te igaz szem gyógyító irodát, hogy magamat és az én belső állapotomat meg ismerhessem, hogy az én természetfzerént való mezeitelenségemet, erőtlenségemet és gyakorlatlanságomat által lássam és így a' mindennapi penitent ában hozzád folyamod jam és az hitnek a' tűzben meg probátatott árannyját a' te ártat-

ártatlanságodnak tejer ruhájával együtt
te nálad keressem és valósággal meg ta-
láljam és így az akolhoz való igaz ajtót
meg leljem.

Mert imé én Pásztorom, én elég
gyakorta el távoztam tőled és talán tit-
kon enberi az az : jó napo-
kat kerestem Jer 17. 16. vagy szeret-
tem és el vettem, holott inkább te éret-
ted kellett volna szenvednem és maga-
mat minden dologtól meg tartóztat-
nom mint jó vitéz, hogy a' te kedved-
ben lehetnék, kitől valóztattam a' vi-
tezségre. Innéd is vagyon ketség nél-
kül, hogy a' te Isteni világosságod az
én Lelkemben nem olly világosan fé-
lik, a' mint kellene, hogy nékem az
írásokat úgy meg nem magyarázhatod
és az utat az életre naponként meg
nem mutathatod, mivel a' földiek az
én elmémnek szemeit meg homalyasít-
ják, hogy a' te Evangyeliomodnak vi-
lágosságát az ő ditsőségében meg nem
láthatom. A' mi tunya szivünk inkább
más

más szemeivel néz és másoktól lopja
 az igét és merit bé omlott kutakból,
 holott magunknak kellene valami való-
 ságos jót tufakodással és a' mi hittünk-
 nek kezeivel szerzenünk a' mit más szü-
 kölködőnek adhatnánk; Sőt büfölok,
 hogy én még ujonnan plántált vagyok,
 ki az én tudományomban fel fuvalko-
 dom és meg az ujonnan születésben
 nem elegendő gyökeret vertem és
 az igazságnak beszéleiben elegendő
 képen magamat nem gyakorlottam. Es
 ha izinte mind ezeket az én Lelkem
 nem mondaná; de az által én nem iga-
 zulok meg; sőt ha mindeneket meg
 tselekedtem volna is, mindazáltal a' te
 tiszta szemeid előtt haszontalan szolgál-
 vagyok és féltennem kell mindenha ma-
 gamat és másoknak Leikeket.

De ezen én nyomoruságomat és veszé-
 lyemet érezvén folyamodom hozzád
 oh te igaz világosság, világosíts meg
 hathatóképen a' te Lelkeddél, melly te
 rajtad nyugszik és adjad nékem a' te
 böl-

bóltseségednek és értelmednek, tanátsodnak, erődnek, ismératednek és Isteni félelmednek Lelkét. Oh taníts engemet, hogy a' te világosságodban járjak és veled társolkodjam, hogy másfoknak is hirdethessem. a' mit te nálod a' te Oskoládban a' te igédből és igéd fzerént láttam és halottam, hogy mint egy vak másokat a' veszedelemnek vermébe magammal együtt ne tattsitsak Illeszed magad mindenkor a' te égő fzerelmeddel az én szivemet, hogy mindent a' te tel yességedből szóljak és a' te igédet meg ne vesztegeessem vagy hamis Evangyeliomot ne predikáljak. Ajándékozzad nékem a' te élő ismératedet és petsételjed le a' te Lelkeddal azt, nyisd meg nékem a' te Evangyeliomodnak titkát és a' te meg váltásodnak tsudait, hogy semmit ne kívánjak tudni vagy ditsérni. hanem tégedet és a' te kereztedet és így az igét igazán oszszam és mint egy hű házi gazda mindeneknek az ő ételét meg adjam az ő idejében. Tégy engemet a' tanítás-

nítsásra alkalmatossá és vezetés mindenekben, hogy hatalmassan szünet nélkül tudjak inteni, feddeni, dorgálni, és vigasztalni minden türelemmel és hűséggel: hogy úgy szóljak a' mint illik és az én számat bizvást meg nyíltam emberi félelem és személy válogatás vagy más fortély nélkül, melly a' tisztbéli buzgóságot és szorgalmatosságot meg gátolhatná.

De oh én Uram és Mesterem oltalmaz meg engemet híven minden képmutatástól, merő tettetéftől és szó szaporitástólis mellybe az ember a' külső beszéd közt könnyen eshetik. Oh tégy engemet hűvé a' te egész házodban és fedhetetlenné azokj előtt, kik engemet halgatnak. Tisztítsd meg magad az én szívemet naponként minden hamis szándéktól e' világ halznának és ditsőségének kivanásától, hogy én magamat és minden do gokat, oh én meg váltom! te hozzád való fzeretből meg tagadjak, a' te nyomdokiában a' szor

rös

ros uton izuntelen járjak. A' te, tiszta Evangeliumi kegyelmed által tanits fedj és erősíts meg engemet belső képen olly hiven, hogy a' nyájnak igaz példája légyek a' beszédben Lélekben, az Isteni és közönséges szívetben, a' külső forgolódásban, tisztaságban és igazságban, hogy a' te tudományod ékesíttessék és meg erősíttessék mindenekben.

Kiváltképen őrizd az én szívemet az ideig valokhoz való szívetetől és a' földi indulatoktól, hogy soha, oh hűséges Idvezítőm a' te keresztednek elensége ne legyek, a' fősvénységet ne űzzem, vagy a' ízevény Juhokat meg ne botrántkoztassam, nékiek (főképen a' gazdagoknak) egy *marok árpáért* hizelkedvén. Ez. 13. 19. Oh ne engedd! hogy amaz Jaj rajtam essék, melly azokon fekszik, kik az övejeket és nem a' tiedet keresik. Annál inkább ne engedd, hogy teihetetlenségre vagy a' testnek egyéb gyönyörűségire fakadjak hanem
kivül

kívül és belől tégy jozanná, mérték-
 letessé, tisztává, tisztességessé, alázatossá és fzeléddé, fedhetetlenne, hogy az én tisztetem ne káromoltassék. Serkents engem szüntelen a' vigyázásra és imádságra, hogy mindenha magamat ojjam és a' te akaratodra nézzek. Ne engedd, hogy az én részemet e' mulando világon kívánjam és keressem, hanem az örökkén valót hogy mások is lássak, miért legyenek itt. Es így szabadítsd ki ebből a' földomából az én Lelkemet minden gonosz ellen való tufakodás és győződelem által, hogy mi a' te általad lőtt váltságnak hasznát vehessük. Ne add, hogy valamelly Lelknek a' vére én rajtam légyen hanem vezess mindenekben olly fegyhetetlenül, hogy mindenekben a' te és a' te Atyádnak ditsősége itt és örökkén meg ismértessék, ellenben a' Sátánnak országá el romolják én bennem és minden embereknek szivekben.

E' vegre öntséd a' szeretetnek Lelkét tellyes hittel és reménységgel az én

én halgatoimnak szívekbe hogy a' te igasságodrol épen meg győzetteffenek és abban részesüljenek.

Nyilatkoztasd-meg nékem és nékiek a' te szeretettel tellyes tökéletes akaratodat; sőt a' mit semmi törvény nem tehet, tselekedjed magad és jöjj mindnyájunknak szívébe és kárhoztassad a' bűnt a' lelki isméletben és tegyed az igasságot tellyeffé mi bennünk, kiknek már örömet nem teft, de Lélek szerént kell élhünk. Adj mindeneknek meg téréft és hitet és terjeszd az igét olly hatalmassan a' szívekben, hogy a' konkoly meg fojtattassék és a' te élő magod mindenekben gyümölytsöt teremjen békességes túrés által az örök életre.

Ebrezd fell azokat, kik azt halják, hogy azt alázatosán bé vegyék. Távoztass minden hitetőket, bérefeket hamis Profétákat, hogy azokat a' Juhok ne kövessék, és adj a' te tanuidnak
győze-

győzödelmet hit által a' bűnön, világon és a' testen,

Es mivel én is arra hívattattam és azzal tartozom, hogy a' te igasságotat fzenvedések által le petseteljem; tehát fegyverkeztes fel engemet a' te indulatodban, hogy én is azon indulattal legyek, melly volt te benned, a' kerefszet örömet fzenvedjem, a' gyalázattal, üldözéssel és ellen mondással ne gondoljak, hogy én is te veled a' ditsóségre fel emeltessem. No taníts azért engemet, hogy mint a' te jó vitézed és követőd fzenvedjek, hogy jobb állapotot ne kívánjak, mint tenéked volt e' világon, hogy magamat a' fzenvedésidbe bé takarjam a' te sebeidbe rejtezzem és így, mint te minek utánna az hitnek nemes hartzát meg hartzoltam győzödelmeskedjem. Erősíts engem és bátoríts annál inkább a' te igasságodban, mennél inkább a' Sátán kívül és belől dühösködik és nékem a' te hűségédért meg ne engedd, hogy
vagy

vagy balra vagy jobbra tántorodjam. Gátold meg az én kényes testemet, öldököld az én hamis okosságomat és földi idulatomat, melly a' kerefszt elől örömeft fut hogy az én legnagyobb nyomoruságomban is a' bekességes türeft idvességnek tartsam. Es ha mit az erőtlenségért el kell szenvednem és túrnóm, ahoz adj ennékem igaz szívvet és a' te ditsóségedre és szeretetedre való tiszta igyekezetet, hogy én Pállal mindeneknek minden legyek, hogy sokakat meg nyerhessek. A' Sátánnak penig és annak tagjainak ne engedd, hogy félékenységből tsak egy óráig is engedjek, hanem az ellenkezőket meg dorgáljam, a' káromkodókat meg szegyerítssem, a' tevelygőket meg győzzem és a' mit én meg nem változtathatok azt te reád hágyjam ki magad az Izrael városit fel akarod építeni, mikor el jósz, hogy kinek kinek tselekedetei szerént meg fizels.

No tehát néked és a' te mennyei Atyádnak ajánlom és áldozom fel egészen

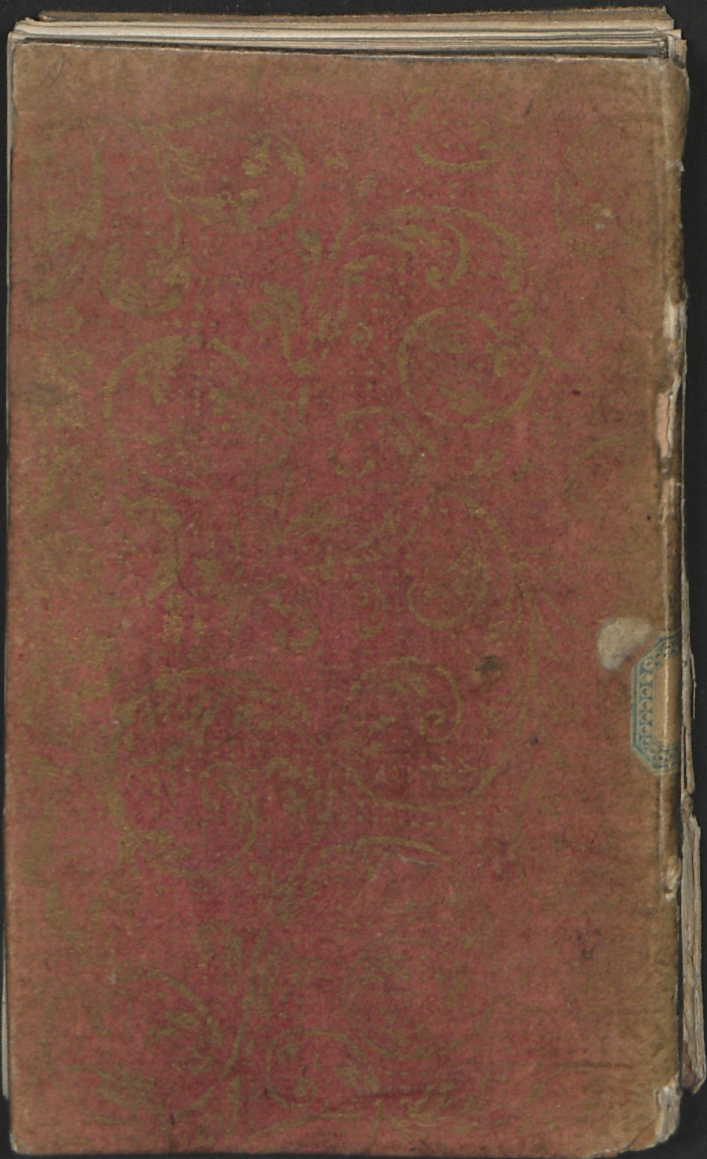
fzen az én lelkemet, elmémet és teste-
 met minden erőmet és érzékenségi-
 met, beszédimet és tselekedetimet a'
 te tellyes akaratra és kérék bizván
 a' te igasságodban, tégy engemet a' te
 irgalmasságodnak edénnyjévé és ke-
 gyelmednek eszközüvé, a' mint tené-
 ked tetik : Szóljad , tselekedjed és
 munkálódjad én bennem és én általam
 a' te örök tanátsodat és tetzésedet, sőt
 ne enged hogy valamit szóljak és tse-
 lekedjem, hanem a' mit én bennem és
 én általam tselekezzel. Imé itt va-
 gyok! tselekedjél a' te szolgáddal a'
 te fogadásod szerént idő szerént és ö-
 rökkén , nékem és az én halgatóim-
 nak örök idvességekre a' te ki ontott
 vérednek iszenvedésednek és halálod-
 nak , egyszer 's mind új életednek
 és Lelkednek ereje által,
 Amen! Amen!

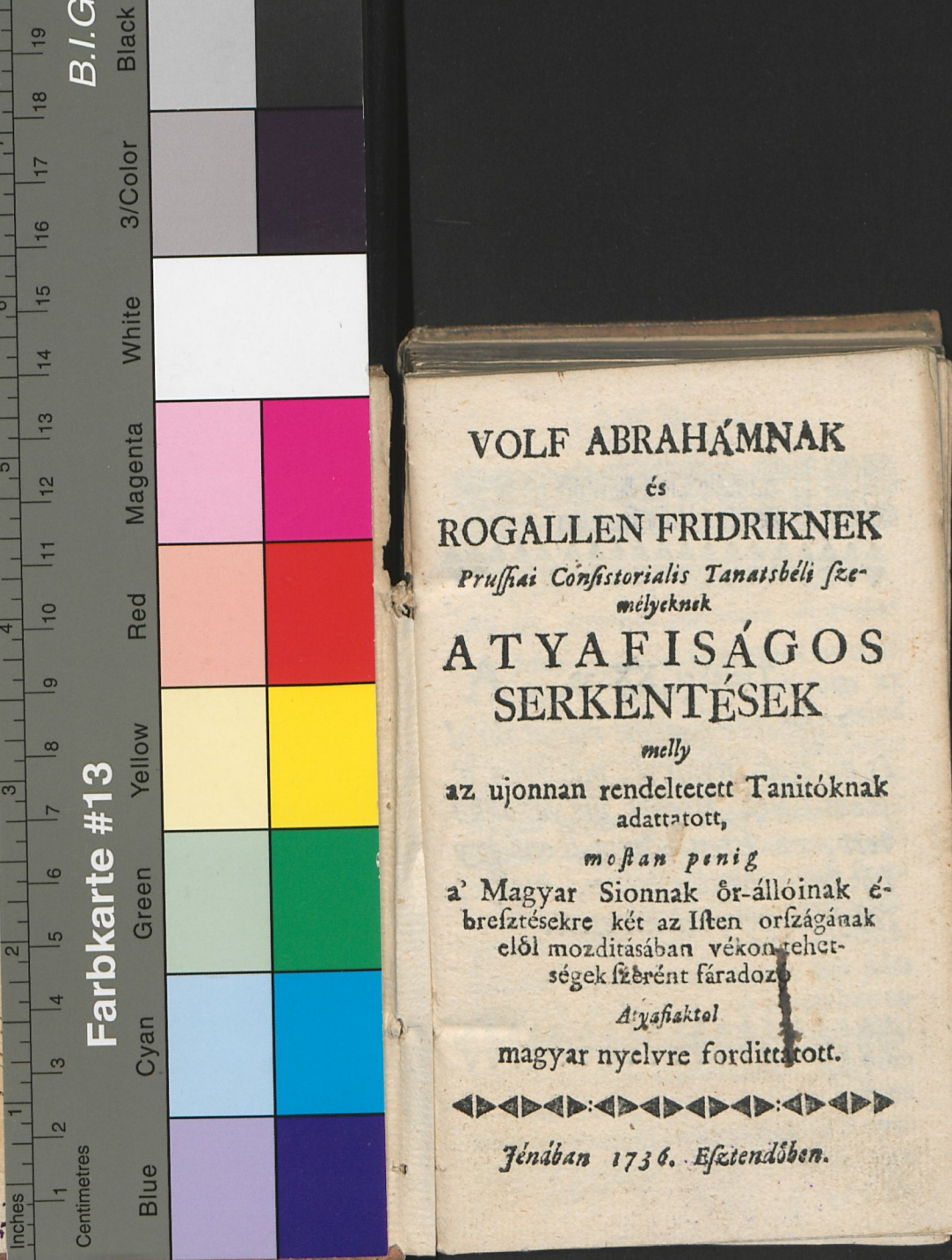

Ung VIII A 134

Woz. 28.

2

VOLF ABRAHÁMNAK
és
ROGALLEN FRIDRIKNEK

Pruffiai Confistorialis Tanatsbéli személyeknek

ATYAFISÁGOS
SERKENTÉSEK

melly

az ujonnan rendeltetett Tanítóknak
adattatott,

mostan penig

a' Magyar Sionnak ör-állóinak é-
brefztésekre két az Isten országának
elől mozdításában vékon teher-
ségek szérént fáradozó

Atyafisaktól

magyar nyelvre fordittatott.

Jénában 1736. Esztendőben.